Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 10 | Vineri 8 martie 1957 | 4 PAGINI, 25 BANI

Desen de **Ligia Macovei**

LAUDA PÎINII

In fiecare zi, la punctele de frontieră cu Uniunea Sovietică intră în țară mari cantități de grîu..

Puzderia asta de vrăbii venite cu zorile la moară, din toate vămile cartierului, cu miile !... Ce sugestiv preludiu pentru filmul ce și-ar propune să descrie o zi din viața Capitalei. Trecuse o bună parte a dimineții, cînd le-am întîlnit în curtea fabricii, bulucite pe stîlpii de lăzi cu biscuiți. Erau în repaosul de după ospăț, tolănite, grase, sătule. Și această imagine în peisajul combinatului, rămas ca un port după plecarea caravelei încărcate cu merinde, îmi sugera ideea unui poem cinematografic citadin. El ar începe cu zburătoarele invadate vesel în curtea fabricii, cînd autodubele pornesc în oraș cu pîinea oamenilor cea de toate zilele. Mi-a mai fost dat să gust tabloul imaginat, cu ultimul transport surprins cînd ieșea prin poartă. Un fragment doar din freasca harnică a zorilor cu care se inaugurează viața metropolei.

La mijirea fiecărui început de zi, e pîinea. Și cu acest liminar universal ca soarele, aș porni poemul. Cu vrăbiile gureșe ciugulind în bătătura morii grîu și fărîmituri de pită caldă. Cu caravana camioanelor lăsînd pe străzi cel mai bun și mai optimist cîntec de trezire. Acea „aubade", cum zic trantușii, ce delectează visul copiilor, ultimul vis precedînd ora ascultării mai tîrzie, iarna. Ce-l face pe muncitorul matinal să scoată capul pe fereastră vara, ca să adulmece mireasma deosebită, primordială a aurorei și să exclame satisfăcut : „miroase a pîine proaspătă".

Nu știu cum s-ar desfășura scenariul, ce imagini oglindind caracterul atîtor activități cuprinse în cadrul unei zile a vremii noastre, sînt indispensabile Dar oricare ar fi ele, inspirate de realități grăitoare, ecranul îl văd însuflețit de această imagine inițială. Pe care aș readuce-o din cînd în cînd, ca un leit-motiv într-o rapsodie dedicată orașului modern, în felurite perioade ale orelor citadine. În chifla din care mușcă, în recreație, școlarul... În colțucul ieșit puțin din buzunarul hainei, aninată de zidar de cuiul scheletului, sus la al optulea etaj. În tăvile cu patiserie descărcate din camionetă la cofetăriile periferice, fără „laborator"... În scena vesperală a plăcintăriilor, cînd gurile se frig mestecînd pateurile fierbinți. Și în ultima viziune ce încheie simfonia activă a zilei, aceea a mecanicului supraveghiind motoarele uzinei electrice, tîrziu cînd orașul doarme. Refuz să-l fixez în atitudinea rigidă în care unii scriitori personifică constiința muncii, înțepenit, cu ochii atîntiți ceasuri de-a rîndul pe dinamometru. Îl văd scrutind din cînd în cînd prin fereastră luminile orașului și mestecînd agale o felie de pîine cu unt.

*

E ca o lampă puternică strălucind de lumină la căpătîiul zilei nou născute, — pîinea. Dar pentru ca nici o dată să nu se stingă, uleiul trebuie întreținut veșnic. Îl scoate plugarul din fîntîna grasă a pămîntului, îi dă formă și contur familiar brutarul. Și această permanentă grijă a brutarului de a aprinde în fiece început de zi lampa pîinii, nu simbolic ci material, biologic, îmi sugerează un alt poem, angrenat în scenariul închinat metropolei. Am găsit elementele făuririi lui, la o fabrică de pîine. Cea mai mare din țară, cum îi stă frumos unei întreprinderi de panificație răspunzătoare de majora parte a necesităților Capitalei. „Constantin David" se numește fabrica. O vizitam pentru prima oară și fiindcă le cunoșteam pe celelalte bucureștene, mai mititele, la scara acesteia le-am judecat abia acum, dimensiunile.

Cînd vezi o cădere de apă captată în turbine, te interesezi, după ce ai admirat priveliștea, de forța ei energetică. Intrînd în curtea combinatului am măsurat cu privirea enormele proporții ale clădirii întinse pe multe hectare de teren, înălțată pe cîteva etaje. Nu o singură clădire. Clădiri. Unite sus prin pasarele, ca într-un sistem arterial, prin care circulă materia primă și cea semilucrată a produselor. Aveam pe retină priveliștea masivă a zidurilor și imediat am întrebat :

— Cîtă pîine produce colosul ăsta ca să-și justifice statura ?

— O sută patruzeci și cinci de mii de pîini zilnic, a răspuns simplu, tovarășul Negoescu, inginerul tehnic al întreprinderii.

Împrumutîndu-i tonul, am aprobat. Ca și cum nici nu era de așteptat o altfel de performanță din partea unui atlet cu asemenea mușchiulatură.

— Frumos.

— Afară de pîine, continuă inginerul fără să-și schimbe inflexiunea vocii, combinatul nostru e apt și pentru alte produse. Lăsăm la o parte moara, care macină 14 vagoane în 24 de ore. Fabricăm paste făinoase, spaghetti, macaroane...

— Tăieței, l-am ajutat, ca să vadă că nu mi-e străină familia acestor specialități.

— Da, tăiețel. Apoi chifle și patiserie, brioși, biscuiți obișnuiți și cu ciocolată. Numai „Eugenia", „Primăvara", „Piscoți populari" însumează 2.500—3.000 kg zilnic.

— Eugenia ? Primăvara ? Îmi plac denumirile.

— Destinați copiilor, mă lămurește inginerul, în vreme ce parcurgeam diversele secții ale combinatului.

— Se lucrează intens la dumneavoastră...

— Grație mecanizării maxime, cum vedeți. Și productivitatea va mai spori odată cu aplicarea inovațiilor, deocamdată în curs de experimentare. Dacă vă interesează, vi le voi explica pe teren, ca să sesizați mai bine realizările inovatorilor noștri.

O fabrică modernă de pîine, un mare combinat cum e „Constantin David", te depărtează fantastic de fizionomia clasică a brutăriei. Malaxoare, benzi rulante, prese, scripete, cuptoare de uzină, imensitatea sălilor, i-au travestit industrial înfățișarea, consacrată de imaginea desuetă a brutarului cu tichie albă pe cap și brațe suflecate — cu bustul gol vara — săvîrșind toate fazele plătitului, de la căratul sacilor cu făină, în spinare, la înșirarea jimblelor coapte pe taraba din fața cuptorului. Te-ai crede într-o fabrică — să zicem de încălțăminte — mecanizată — dacă mireasma bună a pîinii, pospaiul făinii pe dușumea, n-ar trăda caracterul industriei. Făina curge de la moară, sărind peste spațiul curții, în depozitul fabricii. Aluatul amestecat în malaxoare cade dedesubt într-o năzdrăvănie care îl taie, îl cîntărește și-l expediază îmbucătățit, înșirat pe o bandă rulantă, printr-un tunel lung de 25 metri, în sala de dospit. Extrase din rafturile dulapurilor unde și-au isprăvit siesta, movilițele de cocă instalate din nou pe banda rulantă, pornesc spre sala celor 13 cuptoare

F. Brunea-Fox

(continuare în pag. 3-a)

Congresul artiștilor plastici sovietici

La 28 februarie s-a deschis la Moscova, în Marele Palat al Kremlinului, primul Congres unional al artiștilor plastici din U.R.S.S.

Alături de delegații sovietici, la lucrările congresului participă ca invitați numeroși reprezentanți ai artei plastice din țările prietene. Delegația română este condusă de acad. I. Jalea, maestru emerit al artei, președintele Uniunii Artiștilor Plastici din R.P.R.

Congresul a fost deschis de pictorul K. Iuon, unul din cei mai vechi maeștri ai artei plastice sovietice. Raportul la congres a fost prezentat de B. Ioganson, artist al poporului din U.R.S.S., președintele Uniunii Artiștilor Plastici din U.R.S.S. Analizînd calea străbătută de arta plastică sovietică în cei 39 ani de existență, raportorul a subliniat că plastica sovietică s-a dezvoltat în luptă continuă cu influențele dușmănoase ale ideologiei burgheze. Vorbind despre principalele etape ale dezvoltării ei, B. Ioganson s-a oprit asupra anilor 1930-1940, perioadă de afirmare a metodei realismului socialist. În continuare, vorbitorul a prezentat situația actuală a artei plastice sovietice.

Congresul a ascultat apoi coraportul lui I. Serebrianîi „Despre pictură", al lui V. Jukov „Despre grafică", V. Ivanov „Despre afișul politic", N. Tomski „Despre sculptură", N. Akimov „Despre arta decorului în teatru" și cel al lui A. Saltikov „Despre arta decorativă aplicată".

La ședința din 2 martie, D. T. Șepilov, secretar al C.C. al P.C.U.S. a rostit o amplă cuvîntare. În cuvîntul său, D. T. Șepilov s-a oprit pe larg asupra problemelor realismului socialist, arătînd că metoda realist-socialistă este metoda de creație proprie artei sovietice, metodă care cere artistului redarea veridică, concretă din punct de vedere istoric a realității în dezvoltarea ei revoluționară.

Congresul își continuă lucrările.

Pe chei

La ora crepusculară a unei zile de toamnă veștedă, coclită, am deslușit pe cheiul betonat care întovărășește golful Finic în dreptul palatului Sans-Souci de lîngă Leningrad ceva esențial și dur, un adevăr virgin și sever, de puritatea aerului sau luminii.

În singurătatea parcului desfrunzit am rătăcit împreună cu o nălucă desprinsă din ploaie și învăluită într-o mantie de mătase neagră, o nălucă ale cărei trăsături se distingeau cu greu în semiîntunericul înserării. Am recunoscut-o însă după vocea amplă și catifelată, cu inflexiuni de sfîșietoare tristețe izvorîte din suferințele profunde ale unui suflet zbuciumat. Lucirea palidă a unui far a răpăit clar-obscurului pentru o clipă chipul tainic al nălucii. Da, era ea, Nastasia Filippovna, cu părul ei de culoarea bronzului, cu ochii întunecați, adînci, cu fruntea gînditoare, cu o expresie de pasiune și mîndrie și cu două cute sub ochi în care se adunase parcă întreaga durere omenească. Era ea, așa cum au iubit-o fiecare în felul său, cneazul Mîșkin și Rogojin, și atîția alții care s-au învîrtit în jurul ei, nefericind-o și umplind-o de ură și dispreț față de lumea urii și disprețului antiuman; așa cum a zămislit-o în paginile tulburătoare ale romanului „Idiotul" acela care a iubit-o cel mai mult dintre toți — Dostoevski.

Făptura de ceață a Nastasiei Filippovna tăcea și zîmbea ; zîmbea mîndru și puțin ironic, din colțul buzelor umede, senzuale; zîmbea amar și greu. Nu puteam suporta îndelung tăcerea aceasta încărcată de nedeslușite semnificații

— Bună seara, Nastasia Filippovna — înclinai capul într-un salut ușor.

Marea se colora în nuanța vidacee a asfințitului. Din nou lucirea farului despică semiîntunericul descoperind încă trunchiul alb al unui mesteacăn o pereche de tineri îmbrățișați. Nastasia Filippovna izbucni într-un hohot sarcastic : un hohot straniu, fără zgomot, fără ecou, ca o crispare încremenită pe obraz, ca un rictus surd.

— Te înțeleg, Nastasia Filippovna, viața pe care ai trăit-o în lumea dumitale te-a deprins să ucizi în inimă orice tresărire de sentiment uman și, mai ales, te-a deprins să nu mai crezi *în general* în umanitatea sentimentelor, în sinceritatea și trăinicia lor. Ai trăit într-o lume în care starea de roabă a femeii nu era luminată aproape de nici o rază și în care înșeși împrejurările ți-au dăltuit o carapace de ură și batjocură în jurul inimii. Dar de patru decenii, în Rusia lucrurile s-au schimbat fundamental..

Năluca mă țintui cu o privire încărcată de toată drojdia neîncrederii acumulată pe fundul sufletului.

— Știu, Nastasia Filippovna, că inima dumitale bună și mare ar fi putut, în alte împrejurări, să nască energii și forțe creatoare, să dea un sens vieții unui om adevărat să încălzească la căldura ei alte inimi. Dar în lumea unde omul este omului lup dumneata n-ai văzut o altă ieșire decît să calci în picioare măștile de cinste și onorabilitate ale unor „virfuri" sociale ca Totki, Epanciu, Rogojin, Evgheniî Pavlovici, să-ți bați joc de batjocoritorii demnității dumitale, să răspunzi la dispreț cu un dispreț și mai violent. Numai în felul acesta ai crezut că femeia se poate realiza ca femeie într-o societate unde altă satisfacție morală îi era interzisă datorită monstruozității întregului angrenaj social. Și, în felul dumitale, aveai poate dreptate. Deși mă vei privi desigur cu uimire. Îți voi spune totuși că ești, în fond, soră bună, soră de sînge cu alte femei care trăiau în Rusia în aceeași epocă în care trăiai și dumneata dar pe care nu cred să le fi cunoscut personal vreodată. Pe una o chema Anna și era soția consilierului de stat Karenin pe cealaltă o chema Katerina, mai simplu Katiușa, Katiușa Maslova fată de mujic Mai erau desigur, și alte surori ale voastre, multe, mii și milioane, pe întinsul uriașei împărății zăbrelite. Fiecare cu tragedia ei personală, dar toate cu imensa voastră tragedie comună — tragedia înrobirii, a încătușării energiilor, a înjosirii și umilirii. Trebuia să vină vîrtejul furtunii, să se învolbureze apele ca să fie măturate stavilele și cătușele. Și furtuna a izbucnit —acum patru decenii...

Un fulger spintecă zările pe care noaptea așternuse un strat gros de

Victor Bîrlădeanu

(continuare în pag. 3-a)

Carnetul scriitorului

Pușkin în românește

Îmi reiau colaborarea la „Veac nou" scrînd despre Pușkin.

Francezul spune „à tout seigneur, tout honneur", adică să cinstim întîi, pe cei mai de frunte.

Pușkin e cunoscut în România de la începuturile sale.

Nu cred să existe țară — după U.R.S.S., bineînțeles — în care numele marelui poet să fie atît de popular, scrierile sale atît de răspîndite și operele cu libretul extras din poemele sale jucate mai des decît la noi.

Încă din viață, Pușkin a avut legături cu scriitorii moldoveni, care l-au tradus și l-au imitat, de acum o sută și mai bine de ani.

Din informații pe care le-am culeș în vremea din urmă, se pare că eroina din „Evgheni Oneghin" i-a fost inspirată de fiica unui înalt dregător basarabean, o copilă de care a fost îndrăgostit el însuși și pe care n-a putut-o lua în căsătorie.

N-am la îndemînă materialul necesar ca să vorbesc mai pe larg despre primele traduceri românești, din marele poet.

Cred că prima oară a fost jucat la noi, în anul 1912, cînd eu însumi am transpus în românește (după admirabilul text francez al lui Ivan Turgheniev și Louis Viardot, apărut la Paris în 1862, în editura Hachette) actul său „Baronul avar". În 1912, traducătorul român al acestei piese era și director al Teatrului „Comedia" abia edificat și care, astăzi, adăpostește trupa Teatrului nostru național, incendiat în 1944 de bombardamentele naziste. Acolo s-a jucat întîia oară Pușkin în românește. De-atunci, s-au cîntat și s-au dansat pe scenele operelor noastre oficiale numeroase lucrări ale marelui poet.

În anul 1928, fiind director al Operei de Stat din Cluj, am reprezentat celebra lucrare a lui Ceaikovski, cu libretul după „Evgheni Oneghin", operă care, mai tîrziu, s-a reluat în mai multe rînduri, cu o montare și o distribuție nouă, la București, la Cluj, la Timișoara.

În 1944 am reprezentat eu însumi, ca director al Operei din București, această inspirată dramă lirică.

Rînd pe rînd au fost oferite publicului nostru „Boris Godunov", „Dama de Pică", „Rusalka", precum și baletele „Fîntîna din Bakcisarai" și „Călărețul de aramă".

Fie-mi iertat să vorbesc din nou de mine însumi, ca traducător în versuri al dramei „Boris Godunov", care nu s-a reprezentat încă la noi, pe de o parte fiindcă scenele bucureștene n-au destulă amploare, ca să cuprindă toate tablourile acestei puternice tragedii, iar pe de altă parte fiindcă respectul datorit autorului ne împiedică să tăiem unele momente greu de realizat ca decor și mișcare a maselor.

Nici clasicii antici, nici Shakespeare, nici dramaturgii moderni n-au realizat un act atît de variat, atît de surprinzător, cu reviriminte atît de neașteptate și de firești, ca acel șiert de oră care se petrece numai între două personaje, falsul Dimitrie și Marina, ambițioasa copilă a polonezului Mnișec, devenită mai tîrziu țarină.

Poetul George Lesnea a tradus foarte frumos în versuri pe „Evgheni Oneghin", fiind răsplătit cu Premiul de Stat. Alți scriitori români au redat cît mai fidel și mai armonios poemele lui Pușkin contribuind să facă și mai cunoscut numele unui mare scriitor, nu numai rus, dar și universal, pe care poeții români, printre care cel mai strălucit este Al. Philippide, îl traduc mereu, iar actorii noștri nu pierd ocazia să-l recite în fața unui public din ce în ce mai numeros, mai recules și mai entuziast.

Ne gîndim, în fața genialelor opere ale lui Pușkin, ce n-ar fi dat ei oamenii dacă ar fi avut norocul să trăiască viața de patriarh a unui Goethe, Victor Hugo sau Tolstoi !

Dar a murit la treizeci și șapte de ani ca Rafael, ca Mozart, ca Eminescu al nostru. În plină bărbăție, simțind în ei puteri biruitoare, a căzut într-un duel fatal cîteva zile după ce scrisese unui prieten : „Acuma simt că sufletul meu s-a mărit și că voi putea, în sfîrșit, să creez..."

Victor Eftimiu

Însemnări

Prietenii lui Dubinin

Grigori Matveevici Dubinin este muncitor-trasator la uzina „Krasnii Viborjeț" din Leningrad. El călătorește foarte mult : a participat la Congresul popoarelor pentru apărarea păcii de la Viena, la Adunarea mondială a păcii de la Helsinki. În diferite țări are nenumărați prieteni cu care întreține corespondență regulată. În arhiva sa personală Grigori Matveevici păstrează scrisori din India, China, Argentina, Madagascar, precum și insigne, tăieturi din ziare, fotografii, cărți poștale.

Iată cartea de vizită a generalului de brigadă Edgar Buxbaum, eminentul luptător pentru pace din Brazilia. De două ori a vizitat Leningradul și de fiecare dată Grigori Matveevici l-a însoțit în oraș, la diferite uzine, la teatre și muzee.

— Vă aștept negreșit la mine la Tijuka, strada Urugai nr. 381 — i-a spus la plecare generalul.

Pe Dubinin îl așteaptă și Gargui Dêné, secretarul Federației muncitorilor de la poștă din Dakar, și U Ba Win, din Rangoon. Dubinin este așteptat și la Tokio, de către secretarul Comitetului japonez pentru apărarea păcii, și în orașul Semarang din insula Iava de către vicepreședintele Comitetului pentru apărarea păcii din Indonezia, și în multe alte orașe.

La Comitetul pentru apărarea păcii din Leningrad s-a primit o scrisoare din partea lui S. G. Thorn din Liverpool, care scrie :

„Transmit doctorului Dubinin de la uzina „Krasnii Viborjeț" din Leningrad cele mai sincere urări de bine și îi doresc succes în munca pentru apărarea păcii, pe care o desfășoară cu atîta abnegație..."

Cînd a citit scrisoarea, Grigori Matveevici a întrebat zîmbind :

— Dar ce fel de doctor sînt eu?

— Și de ce nu ! — i-au răspuns prietenii. Îți conferințe în fața studenților. Ești membru în conducerea Societății unionale pentru răspîndirea cunoștințelor științifice și politice. Lucrările tale s-au tipărit. Înseamnă că ești doctor în meseria ta.

De curînd, Grigori Matveevici a primit trei scrisori din Germania. În prima scrisoare, Institutul de bibliografie din Leipzig îi comunică că întocmește un dicționar în două volume în care va fi trecută și o informație despre trasatorul Grigori Dubinin, „inițiatorul unor noi metode de muncă". În cea de a doua scrisoare, trasatorul Walter de la uzina de utilaj pentru pompe din același oraș, îi scrie muncitorului sovietic că brigada sa a primit denumirea de „brigada Dubinin" și îi cere unele lămuriri tehnice. Autorul celei de a treia scrisori este Arno Liebscher, controlor-trasator la uzina de turbine din Dresda. „Urmînd exemplul tău, tovarășe Dubinin — îi scrie muncitorul german — am organizat un cerc de studii pentru trasatori la școala profesională a uzinei. Îți trimit alăturat planul de lecții și te rog să-mi comunici părerea ta".

„Doctorul Dubinin" s-a așezat la masă și s-a apucat să răspundă la scrisori.

I. S.

Impreună cu savanți din toată lumea

Recent țara noastră a fost vizitată de o delegație de savanți sovietici, invitați de Comitetul național de geodezie și geofizică să ia parte la lucrările pentru pregătirea Anului Geofizic Internațional.

Publicăm articolul tovarășei Natalia Benikova, scris cu prilejul vizitei în țara noastră.

Între 1 iulie 1957 și 31 decembrie 1958 se vor desfășura lucrările Anului Geofizic Internațional, la care vor participa peste 50 de țări. Conform unui program stabilit de comun acord, cercetările ce vor fi întreprinse vor cuprinde multiplele fenomene geofizice de pe uscat, mare și din atmosferă.

Necesitatea efectuării în comun a acestor cercetări este impusă de faptul că dezvoltarea geofizicii și rezolvarea principalelor ei probleme, de mare însemnătate științifică și practică, necesită observații concomitente în toate regiunile planetei noastre.

Cercetări științifice internaționale comune au mai fost întreprinse și în trecut, acum 75 și 25 de ani. Atunci atenția geofizicienilor s-a îndreptat către studierea fenomenelor geofizice din regiunile arctice. Dezvoltarea rapidă în ultima vreme a aviației, a radioului și a televiziunii, astăzi mijloace indispensabile de comunicație și legătură, au făcut însă necesară și studierea condițiilor în care sînt influențate schimbările atmosferice, transmiterea undelor hertziene etc. Stațiunile meteorologice, a căror activitate este atît de importantă pentru viața omului se cereau și ele îmbunătățite și se impunea cu atît mai mult studierea complexului de fenomene geofizice care se manifestă în diferitele colțuri ale lumii. Toate aceste considerente, întrunite laolaltă, au determinat organizarea celui de al treilea An Geofizic Internațional.

Starea atmosferică este determinată de energia emanată de soare. De aceea, pentru studierea materialului geofizic obținut în cursul cercetărilor ce vor fi întreprinse în actualul An Geofizic Internațional, sînt necesare date amănunțite asupra fenomenelor ce se petrec în soare.

Diferitele fenomene sau procese solare se manifestă însă inegal, intensificîndu-se la fiecare 11 ani. Anii cu activitate solară maximă influențează puternic și fenomenele atmosferice ale pămîntului. Acesta a fost motivul pentru care anii 1957-1958, ani cu activitate solară maximă, au fost aleși pentru desfășurarea lucrărilor Anului Geofizic Internațional.

Un loc deosebit în cadrul acestor lucrări îl vor ocupa cercetările privind studierea straturilor superioare ale atmosferei. Spre deosebire de cei doi Ani Polari anteriori, în cursul actualului An Geofizic observațiile în straturile superioare ale atmosferei se vor face nu numai prin mijloace indirecte, adică pe calea observării Aurorelor Polare și a variațiilor geomagnetice, ci și cu ajutorul unor observații directe, furnizate de aparatura rachetelor și sateliților artificiali. O altă problemă esențială care va constitui obiectul studiilor geofizicienilor va fi aceea a circulației generale atmosferice.

Într-un articol scurt, de felul celui de față, nu avem posibilitatea să expunem pe larg toate domeniile geofizicii în cadrul cărora vor fi întreprinse cercetări. Trebuie totuși să arătăm că cercetările geofizicienilor nu se vor opri la fenomenele atmosferice. Ele vor cuprinde și lucrări de gravimetrie, seismologie și altele.

Cheia succesului studiilor întreprinse în Anul Geofizic Internațional stă în colaborarea dintre diferitele națiuni, participante la această uriașă acțiune științifică. Una din condițiile esențiale pentru rezolvarea cu succes a problemelor pe care și le pun cercetătorii este unificarea deplină a programelor de observații, a metodelor de lucru, precum și completa și reciproca informare asupra mersului lucrărilor. Tocmai în acest scop, de a stabili un contact științific direct cu oamenii de știință români, a sosit în Rominia delegația alcătuită din reprezentanți ai Comitetului de organizare a Anului Geofizic Internațional de pe lîngă Academia de Științe a U.R.S.S. La București, am vizitat Observatorul astronomic, seismic și geomagnetic, Institutul meteorologic, Universitatea „C. I. Parhon" și, Institutul de mine și petrol. Am luat cunoștință de planul de lucrări și de aparatajul pregătit în vederea evenimentului care preocupă atît de mult pe geofizicieni. Cu prilejul convorbirilor avute cu oamenii de știință români am discutat o serie de probleme referitoare la organizarea Serviciului român de informare asupra „intervalelor mondiale speciale", precum și despre rezultatele informărilor de probă care au avut loc între 10 și 16 februarie. Am aflat cu o mare satisfacție că telegramele „Fii gata" și „Începe intervalul special" trimise de Centrul principal al Anului Geofizic internațional, cu sediul la Washington și transmise de Centrul regional din Moscova au ajuns la București într-o oră-două, ceea ce este pe deplin suficient pentru ca colaboratorii științifici să se pregătească pentru începerea observațiilor.

Am fost de asemenea bucuroși să aflăm că în Rominia se fac observații foarte interesante în domeniul astronomiei, seismologiei, magnetismului terestru, meteorologiei și paraziților undelor hertziene. Fără îndoială, aceste observații vor aduce o prețioasă contribuție în cadrul cercetărilor Anului Geofizic Internațional.

Am mai discutat cu oamenii de știință români interesante probleme legate de conținutul și forma de prezentare a observațiilor colectate, precum și unele chestiuni privind publicarea datelor obținute.

Pentru noi, geofizicienii sovietici însă, lucrul cel mai de preț l-a constituit posibilitatea de a cunoaște îndeaproape oamenii de știință români, de a dezbate împreună cu ei arzătoarele probleme legate de cercetările ce ne preocupă. Stabilirea de legături personale este, după părerea noastră, cea mai bună formă de colaborare posibilă cu savanții români, pentru punerea la punct a diferitelor probleme ce se cer rezolvate în cursul Anului Geofizic Internațional.

Trebuie să mai subliniem aici că colaborarea dintre diferitele națiuni în cadrul Anului Geofizic Internațional va avea nu numai o mare însemnătate științifică ci și una socială. Legăturile ce vor fi create atunci vor întări prietenia și înțelegerea dintre oamenii de știință ai acestor națiuni, care vor contribui astfel la întărirea păcii în lume.

N. P. Benikova
doctor în științe fizico-matematice

Bătălia ideilor

Glose pe tema progresului

Dacă ar fi să-l credem pe sociologii burghezi, în lumea noastră, în veacul nostru, progresul ar fi o noțiune perimată; folosirea acestui termen ar trebui prohibită. Progresul, în numele căruia a fost dărîmată Bastilia și au fost statornicite relațiile de producție care caracterizează societatea capitalistă, n-ar mai fi posibil și nici chiar pomenirea lui n-ar fi indicată. Nici chiar „evoluția", inventată de sociologul englez Herbert Spencer în secolul al XIX-lea, nu mai este privită de sociologii capitalismului în plină decădere ca utilă sau necesară. Cruciada sociologiei burgheze împotriva progresului nu este de dată recentă. Încă înainte de cel de al doilea război mondial, în „Enciclopedia științelor sociale", editată în Statele Unite, deși cuvîntul progres exista, totuși el era explicat ca un termen vag, „nedefinit" și „neștiințific". În cea mai recentă ediție a „Enciclopediei britanice", termenul de progres a dispărut complet, după cum a dispărut și din „Dicționarul sociologic", editat în 1955 în Germania occidentală.

Astfel stînd lucrurile, este ușor de înțeles de ce tema pusă în discuția celui de al treilea congres internațional al sociologilor, care a avut loc între 22 și 29 august 1956 la Amsterdam, a fost „Problemele schimbărilor sociale în veacul al XX-lea". În raportul profesorului L. von Wiese (Germania occidentală) se arăta că termenul „schimbări sociale" este menit, în concepția sociologilor burghezi să înlocuiască nu numai termenul „progres" ci și noțiunile „evoluție" sau „dezvoltare". Von Wiese s-a solidarizat cu sociologul francez G. Gurvitch, care susține că „sociologia, în adevăratul înțeles al cuvîntului, nu cunoaște nici legi ale evoluției, nici legi ale unei dezvoltări ciclice sau în valuri". În consecință, sociologul vest-german a invitat pe participanții la congresu de la Amsterdam să renunțe a căuta „o linie generoasă de dezvoltare a societății" și să se mulțumească cu descrierea și sistematizarea a tot felul de „schimbări", de cele mai multe ori total nesemnificative sau, în orice caz, neesențiale.

Spre deosebire de sociologii burghezi, savanții sovietici care au participat la congresul de la Amsterdam au arătat că secolul al XX-lea este secolul unui rapid și multilateral progres. Trăsătura esențială a acestui progres este dezvoltarea societății de la forme inferioare la forme superioare. În raportul său, membrul corespondent al Academiei de Științe a Uniunii Sovietice, P.N. Fedoscev, a arătat că principalul în transformările care se petrec în secolul nostru este înlocuirea vechii forme de viață socială, întemeiată pe proprietatea particulară asupra mijloacelor de producție, cu noi forme de viață socială, întemeiate pe proprietatea colectivă, socialistă. Un progres important îl reprezintă și procesul de eliberare a țărilor puțin dezvoltate.

Progresul negat și hulit de sociologii burghezi, există și se afirmă în toate colțurile lumii.

Progres tehnic și progres social

Deși neagă existența și posibilitatea progresului social, sociologii și economiștii burghezi fac reclamă asuritoare progresului tehnic. Asupra efectelor pe care trebuie să le producă marile progrese tehnice ale vremii noastre — introducerea pe scară largă a automatizării, folosirea energiei atomice etc. asupra vieții sociale, se disting două feluri de a vedea în rîndurile sociologilor burghezi. Unii, ca acei din școala francezului J. Fourastie, susțin că progresul tehnic va rezolva prin sine însuși toate problemele sociale. Creșterea productivității, obținută pe baza marilor progrese tehnice actuale, va putea, prin sine însăși, să rezolve conflictul fundamental al societății capitaliste, conflictul între capital și muncă. Este vorba, așa dar, de o subordonare atît de completă a problemelor sociale față de perspectivele progresului tehnic încît acestea din urmă ajung să domine întreaga viață socială, imprimînd o linie unică de dezvoltare a societății. Există însă și sociologi burghezi mai sceptici; ei neagă posibilitatea unei influențe directe și imediate a progreselor tehnice asupra vieții sociale, referindu-se la marea forță de inerție a „naturii umane", care ar fi rămas neschimbată din epoca de piatră și pînă în veacul energiei atomice. Cunoscutul sociolog vest-german Alfred Weber susține că nu există un proces istoric; el distinge mai multe linii de dezvoltare a evoluției sociale. O primă linie este acea a schimbărilor abia perceptibile care se produc în „dorințele și năzuințele" oamenilor. O a doua linie este acea a rapidului „proces de civilizare", în care rolul dominant îl joacă dezvoltarea tehnicii și a științei. Încercînd să construiască un divorț permanent și firesc între aceste diferite linii de dezvoltare, Weber refuză de fapt orice semnificație socială progresului tehnic.

Realitatea este însă cu totul alta. Progresul tehnic are o puternică înrîurire asupra vieții sociale din țările capitaliste; el pricinuiește nu o slăbire, ci o agravare a conflictelor sociale. Cele ce s-au întîmplat în cursul verii și a toamnei anului trecut în uzinele producătoare de mașini de la Coventry, în Anglia, în legătură cu introducerea parțială a automatizării au constituit un semnal de alarmă pentru lumea capitalistă. Uitînd și de teoriile asupra „productivității" și de teoriile asupra incompatibilității progresului social, sociologii burghezi au început să vorbească, în legătură cu marile greve ale muncitorilor englezi, de un nou „luddism" de „distrugători ai mașinilor" etc. De fapt, muncitorii englezi exprimau practic ceea ce știința marxist-leninistă a dovedit de mult: numai o societate care nu pune limite dezvoltării forțelor de producție, numai societatea socialistă poate împăca progresul tehnic și progresul social, poate pune progresele tehnicii și ale științei în slujba omului și a umanității.

În avangarda progresului tehnic

Nu este de mirare de aceea că și conducerea progresului tehnic și științific — în domeniul cel mai esențial, în domeniul fizicii nucleare, trece treptat, dar fără încetare în mîinile savanților sovietici. Un indiciu cert în această privință este interesul viu pe care îl arată lumea capitalistă pentru tot ce se publică în Uniunea Sovietică în domeniul fizicii nucleare. Numărul 2 al revistei sovietice „Zvezda" aduce cîteva date foarte interesante asupra reeditării revistelor sovietice în țările capitaliste. Este vorba, în primul rînd, de apariția, începînd din luna noiembrie a anului 1955, în Statele Unite a traducerii integrale din limba rusă a „Revistei de fizică teoretică și experimentală". Recent, au început să apară, în mai multe limbi, traduceri integrale a revistei sovietice „Energia atomică". Una din aceste traduceri apare la New-York. O a doua apare ca supliment permanent al revistei engleze „Journal of nuclear energy". Titlul acestei reviste a fost schimbat în consecință; el sună acum: „Revista energiei nucleare incluzînd revista sovietică „Energia atomică". În sfîrșit, la Tokio, se publică o traducere integrală în limba japoneză a revistei „Energia atomică".

Alexandru Leon

ORIZONT

Probleme actuale ale filozofiei în U.R.S.S.

Filozofia sovietică atrage atenția tuturor oamenilor de bună credință nu numai prin forța sa generalizatoare, ci și prin rolul său practic, revoluționar. Odată cu victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, filozofia marxist-leninistă a devenit parte integrantă a suprastructurii societății sovietice. Din primele momente ale afirmării sale filozofia sovietică a reprezentat expresia cea mai înaltă a filozofiei clasei muncitoare internaționale, a etapei leniniste a concepției marxiste despre lume.

Dificultățile pe care a trebuit să le învingă statul sovietic în împrejurările în care revoluția socialistă a învins într-o singură țară, și, într-o anumită măsură, moartea prematură a întemeietorului Partidului Comunist și a statului sovietic — Vladimir Ilici Lenin, s-au resimțit în toate domeniile vieții sociale, inclusiv în acela al filozofiei. Mobilizînd masele, conducerea de partid și de stat au reușit totuși să învingă greutățile și, într-un timp nebănuit de scurt, să conducă popoarele sovietice la înfăptuirea programului leninist de construire a socialismului. Victoria socialismului pe plan politic, economic și cultural, a făcut ca U.R.S.S. să devină un factor deosebit de important în lume iar filozofia sovietică s-a impus opiniei publice mondiale ca filozofie marxist-leninistă pe deplin biruitoare.

Cu toate acestea, succesele obținute de Puterea Sovietică în construirea bazei socialiste n-au fost însoțite de o dezvoltare paralelă în toate domeniile suprastructurii. Dintre factorii care au constituit o frînă în dezvoltarea vieții ideologice sovietice, în ultima perioadă a vieții lui I.V. Stalin a fost fără îndoială cultul personalității și urmările lui.

În domeniul filozofiei cultul personalității a avut, printre altele, ca urmare neglijarea sarcinilor formulate de V.I. Lenin cu privire la dezvoltarea filozofiei, însemna frînarea cercetărilor îndrăznețe și originale, neglijarea practicii — sursa vie a îmbogățirii neîncetate a teoriei. De aici și insuficientul interes pentru generalizarea filozofică a practicii sociale a luptei poporului sovietic, precum și a luptei revoluționare a proletariatului internațional. Urmările cultului personalității s-au concretizat, de asemenea, într-o oarecare neglijare a istoriei filozofiei, precum și în combaterea neaprofundată adesea stereotipă, a concepțiilor filozofice și sociologice burgheze contemporane.

Aceste fenomene negative au frînat dezvoltarea filozofiei sovietice într-o anumită perioadă. Cu toate acestea, prin propagarea activă a materialismului dialectic și istoric urmașii lui Lenin, între care și Stalin, au dus înainte filozofia sovietică. Cu toate aspectele negative amintite, filozofia sovietică a stat mereu în fruntea activității teoretice progresiste mondiale.

O însemnătate excepțională pentru dezvoltarea filozofiei sovietice, și a filozofiei marxist-leniniste în general, prezintă cel de al XX-lea Congres al P.C.U.S. Critica făcută cultului personalității și urmărilor lui în diferite domenii ale vieții sovietice, rezolvarea nouă, creatoare, a problemelor ridicate de mersul actual al dezvoltării sociale, sînt cuceriri de prim ordin nu numai pentru activitatea practică revoluționară, ci în aceeași măsură, și pentru activitatea teoretică.

Calitatea lucrărilor apărute după Congres, în special acelea din revista „Voprosi Filozofii" — intensa viață științifică ce se desfășoară în cadrul secției de Filozofie a Academiei de Științe a U.R.S.S. și a Academiilor republicilor unionale în cadrul Institutelor de filozofie, a catedrelor de științe sociale etc. ilustrează cum nu se poate mai convingător rodnica influență pe care a avut-o Congresul asupra gînditorilor sovietici.

Ceea ce atrage atenția în activitatea filozofică a ultimilor doi ani în Uniunea Sovietică este lărgirea orizontului cercetărilor, lărgirea problematicii și, prin urmare, abordarea unor probleme mai puțin dezbătute sau chiar nedezbătute înainte — ca de exemplu problema categoriilor, legea „negării negației" Trăsătura cea mai caracteristică ni se pare însă trecerea hotărîtă de la exegeza unor formulări consacrate la elucidarea unor probleme mai puțin clarificate — ca de pildă raportul dintre dialectică, logică și teoria cunoașterii; definirea și sistemul categoriilor; raportul dintre legile fundamentale și categoriile dialecticii. Tot ca o particularitate a noii orientări amintim analiza critică și filozofică mai aprofundată decît în trecut a noilor cuceriri ale științei, generalizarea noilor date ale practicii sociale legarea mai strînsă a teoriei de practica construirii comunismului.

Cele mai numeroase lucrări din domeniul materialismului dialectic sînt acelea privitoare la dialectică. Astfel, trebuie subliniată amploarea deosebită pe care o are în prezent dezvoltarea largă a problemei categoriilor.

Definirea categoriilor filozofiei marxiste, raportul dintre categorie și noțiune, dintre categoriile științelor particulare și categoriile filozofice, clasificarea categoriilor și elaborarea unui sistem care să le cuprindă într-un sistem în succesiunea și subordonarea lor reală — iată cîteva din aspectele problemei care formează obiectul cercetărilor filozofilor sovietici M. M. Rozental, V. P. Tugarinov, D. P. Gorski, E. P. Sitkovski, V. J. Kelle și M. I. Kovalzon.

Din dezbaterile de pînă acum cu privire la categorii s-au conturat unele puncte de vedere. Toți participanții la discuție împărtășesc în mod unanim părerea cu privire la caracterul obiectiv al categoriilor, adică recunosc conținutul lor obiectiv. De asemenea, cu toții recunosc că nu orice noțiune de un anumit grad de generalitate este în același timp și o categorie filozofică. Totodată, se recunoaște că în procesul de cunoaștere a lumii, categoriile au rolul unor puncte nodale, care sintetizează experiența umană.

Cei mai mulți dintre autorii menționați sînt de acord să considere categoriile ca o reflectare în noțiuni extrem de generale a celor mai generale și esențiale însușiri, laturi și relații ale realității materiale.

Dezbaterile continuă să rămînă deschise și în ce privește raportul dintre legi și categorii. Gorski, de pildă, consideră legi ale dialecticii și o parte dintre categorii și anume categoriile polare, mai precis: corelațiile generale oglindite în aceste categorii. Corelațiile generale, necesare în aceste categorii „reprezintă, de fapt, și ele legi ale dialecticii".

După cum se știe, Engels a formulat legile fundamentale ale dialecticii — legea trecerii schimbărilor cantitative în schimbări calitative, legea unității și luptei contrarilor și legea negării negației. Aceste legi fundamentale sînt, după părerea lui Gorski „cele mai esențiale pentru caracterizarea dezvoltării obiective". În timp ce categoriile filozofice „concretizează concepția generală a dezvoltării, dezvăluite de legile fundamentale ale dialecticii". În timp ce legile fundamentale „fixează legătura internă și tendința dezvoltării obiectelor, fiecare categorie luată în parte oglindește numai o *anumită latură* a legăturii universale a fenomenelor". În re categorie și lege ar exista, așa dar, după Gorski, o legătură dialectică asemănătoare celei dintre „parte" și „întreg", dintre individual (abstracțiune individualizată) și general (abstracțiune de cel mai înalt grad). Poziții asemănătoare au și filozofii Oizerman, Anisimov și Tugarinov deși pentru susținerea ei, acesta din urmă e nevoit să recurgă la împărțirea legilor în două tipuri: *fundamentale* — cele trei legi formulate de Engels și *nefundamentale*, prin care el înțelege corelația constantă stabilă între categoriile polare. Legile nefundamentale ar fi, potrivit concepției lui Tugarinov, legi de tipul: conținutul determină forma, esența se manifestă prin fenomen, libertatea este necesitatea înțeleasă etc.

Totuși, argumentele filozofilor care identifică legea și categoria nu sînt îndeajuns de convingătoare. Pe drept cuvînt, Kelle și Kovalzon se pot întreba: „...dacă categoriile sînt în realitate legi, iar legile sînt categorii, atunci problema studierii speciale a categoriilor nu ar mai avea nici un sens". Fără a absolutiza deosebirea dintre legi și categorii, aceștia consideră că „legile... oglindesc legăturile esențiale stabile, care se repetă, proprii realității, în timp ce categoriile sînt o oglindire a diferitelor laturi sau momente esențiale ale dezvoltării naturii și societății considerate ca un tot unitar, închegat".

Analizînd raportul dintre lege și categorie, Kelle și Kovalzon înlătură și îngustimea definiției date de ei categoriilor amintite mai înainte, subliniind că „categoriile oglindesc și legăturile obiectului, iar cu ajutorul categoriilor se formulează și se redau legile obiective ale naturii și societății" Ei exemplifică această afirmație, arătînd că, de pildă, categoriile *forță de producție* și *relații de producție* nu oglindesc, ca atare, caracterul concret al legăturii ce le este proprie. Această legătură este exprimată de legea concordanței obligatorii a relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție.

Merită să fie menționate și încercările filozofilor sovietici de a lămuri raporturile de subordonare ale categoriilor de a stabili sistemul categoriilor care constituie sarcina logicii dialectice.

Accentul pus pe problemele elaborării logicii dialectice n-a exclus continuarea clarificării și aprofundării altor probleme și aspecte ale filozofiei marxist-leniniste. De pildă față de recidiva materialismului vulgar la diferiți filozofi, psihologi și fiziologi din U.R.S.S. în legătură cu problema fundamentală a filozofiei a fost nevoie să se pună chestiunea raportului dintre materie și conștiință.

Pe plan teoretic se poate constata un progres vădit și în tratarea problemelor teoriei cunoașterii; argumentarea s-a îmbogățit simțitor cu date științifice din psihologie și fiziologie; materialele au primit un caracter mai științific.

*

Accentuarea caracterului creator al cercetărilor a avut ca urmare elaborarea unui număr însemnat de lucrări valoroase și în domeniul materialismului istoric. Fără nici o pretenție de clasificare și ierarhizare, în aceste lucrări distingem următoarele preocupări: generalizarea experienței construirii socialismului în U.R.S.S. și în țările de democrație populară, lupta împotriva dogmatismului în tratarea problemelor de bază ale materialismului istoric, combaterea manifestărilor subiectiviste și antimarxiste în interpretarea dezvoltării societății

În domeniul generalizării experienței socialiste au apărut noi studii despre legile și forțele motrice ale dezvoltării societății sovietice. Problema contradicțiilor — natura, caracterul, modul de rezolvare și rolul lor în mersul ascendent al societății — a format obiectul unor numeroase studii.

Un moment însemnat l-a constituit Congresul XX, ale cărui materiale au dat posibilitate sociologilor marxiști să-și lărgească orizontul și să abordeze în mod creator problemele.

Dintre disciplinele filozofice, poate materialismul istoric s-a resimțit cel mai puternic de pe urma cultului personalității. De aceea aici a fost nevoie să se sublinieze mai mult necesitatea luptei împotriva dogmatismului. Dezbaterile largi care au avut loc în U.R.S.S. în legătură cu manualul de materialism istoric, precum și studiile apărute în ultimul timp în revistele de specialitate indică depășirea șabloanelor dogmatice și a tezelor perimate.

Încercînd să desprindem cîteva din particularitățile articolelor și studiilor de istorie a filozofiei publicate în perioada cercetată, putem constata că filozofii premarxiști sînt studiați acum cu mai multă atenție, punîndu-se accentul pe contribuția lor în crearea premizelor apariției filozofiei marxiste; valorificarea filozofiei premarxiste europene se desfășoară în două direcții. Pe de o parte apar studii întemeiate pe texte și totodată se editează traduceri din scrierile reprezentative.

Deosebit de interesante sînt materialele privind filozofia clasică germană. Contribuția marelui dialectician Hegel este privită din perspectiva dată de Marx, Engels și Lenin. A fost revizuită caracterizarea curentă înainte, potrivit căreia filozofia lui Hegel era considerată expresia intereselor aristocrației prusace. Această caracterizare împiedica înțelegerea aportului adus de el în dezvoltarea gîndirii filozofice premarxiste

Se încearcă o mai justă încadrare a filozofiei ruse în dezvoltarea generală a filozofiei europene. De asemenea, a crescut interesul pentru studierea aportului celorlalte popoare care locuiesc pe teritoriul U.R.S.S. în dezvoltarea gîndirii filozofice.

O altă trăsătură a orientării actuale în tratarea problemelor de istorie a filozofiei este interesul pentru consemnarea aportului celorlalte țări socialiste în dezvoltarea gîndirii filozofice progresiste. De asemenea, se urmărește activitatea filozofică progresistă din țările capitaliste. Insfîrșit, încă o trăsătură nouă este interesul mai accentuat decît înainte pentru filozofia orientală.

Un loc important în această activitate creatoare ocupă problemele de etică și estetică marxistă.

Studiile privitoare la etică, apărute în ultima vreme se referă pe de o parte la aprecierea concepțiilor morale din trecut, iar pe de altă parte la elucidarea normelor și principiilor morale comuniste.

Odată cu îmbunătățirea nivelului teoretic al studiilor de filozofie din ultima vreme, în toate ramurile filozofice a crescut și combativitatea față de concepțiile reacționare, neștiințifice și idealiste ale filozofiei și sociologiei burgheze contemporane.

În acest articol nu am urmărit decît să fac o scurtă expunere asupra unui fenomen atît de bogat cum este filozofia sovietică de astăzi, să desprind cîteva din trăsăturile noi, caracteristice dezvoltării ei actuale. Ca o concluzie generală se poate afirma că schimbarea produsă în frontul filozofic sovietic în ultimii ani și, în special, după Congresul XX al P.C.U.S., indică o cotitură însemnată, o mai largă desfășurare a luptei de opinii — prielnică pentru dezvoltarea creatoare a gîndirii filozofice, care a început să dea roade.

Prof. Tudor Bugnariu

N. Gorelikov: „Pescarul"

Cronica dramatică

„CADAVRUL VIU" de L. N. Tolstoi pe scena Teatrului Tineretului

Drama omului cinstit, bun, dornic de libertate, încătușat de lanțurile prejudecății fățarnice ale moralei burgheze a fost o problemă care a preocupat mult pe marii clasici ruși din secolul trecut. Cu o mare forță demascatoare ei au dezvăluit racilele vechii Rusii cu întregul ei aparat de

Olga Tudorache în rolul Maşei

stat și au căutat o poartă de ieșire spre lumină.

În aceeași perioadă, genialul L. N. Tolstoi a scris opere dramatice strîns legate de epoca sa, în care a demascat cu vigoare nedreaptă orînduire a asupritorilor. Neînțelegînd cauzele sociale, din pricina concepțiilor sale filozofice, el nu a găsit adevărata soluție pentru schimbarea stărilor de lucruri nedrepte, dar nici nu a acceptat capitularea, protestînd cu vehemență, cu pasiune.

Printre cele trei mari lucrări dramatice ale lui Tolstoi se numără și „Cadavrul viu", piesă scrisă în 1900 și reprezentată abia în 1911, la un an după moartea titanului.

Inspirat după un caz real — procesul soților Himer, care făcuse multă vîlvă în timpul acela, marele Tolstoi a scris o capodoperă cu un viguros conținut social-acuzator împotriva orînduirii burghezo-moșierești.

Cadavrul viu al piesei e Fedea Protasov, un intelectual cinstit, sincer, frămîntat, care sătul de lumea ipocrită ce-l înconjoară și scîrbit de situația pe care ar trebui s-o ocupe în ea, își părăsește căminul, rupe o căsnicie lipsită de dragoste, și-și caută un drum în viață, întemeiat pe adevăr și libertate.

Această hotărîre Fedea o ia după multe și zbuciumate chinuri sufletești, după ce își dă seama că nici Liza — soția sa, nu-l înțelege și nu e fericită cu el, după ce vede că Viktor Karenin ar fi mult mai potrivit pentru ea.

El pleacă fără un țel precis, nu știe pe ce cale să apuce și decade din punct de vedere social. Dispariția lui nu este însă socotită suficientă de ceilalți membri ai societății filistine. I se cere să se preteze la toate murdăriile unui divorț burghez, să mituiască, să dea declarații false, etc...

Dar Fedea nu e în stare de asemenea fapte josnice. E gata să se sinucidă cînd e salvat de frumoasa țigancă Maşa, care-l iubește curat, adevărat, puternic. Stătut de ea, Fedea simulează sinuciderea, dînd în chipul acesta posibilitatea Lizei și lui Viktor să se căsătorească.

Dar „cadavrul viu" e descoperit și adus în fața justiției ipocrite.

Din acuzat, Fedea Protasov devine un acuzator necruțător al societății meschine, cu legile ei strîmbe. Spre sfîrșitul rechizitoriului său ușturător, el declară judecătorului de instrucție: „Vai ce caraghios ai fi fost, dacă n-ai fi atît de dezgustător".

Nefiind un „erou", pînă la urmă Fedea se împușcă, dar nu se supune nemiloaselor legiuiri burgheze, strigîndu-și astfel ultimul său protest împotriva lor.

Colectivul Teatrului Tineretului, în frunte cu directorul de scenă C. Sîncu, artist emerit al R.P.R., a muncit cu multă străduință și rîvnă la punerea în scenă a capodoperei lui Tolstoi.

El a înlăturat de la început ideea prezentării piesei ca o melodramă burgheză, așa cum s-a procedat de multe ori în trecut și a pus accentul pe sensul profund social al dramei, subliniind conflictul și ciocnirea dintre concepțiile lui Fedea și concepțiile reprezentanților orînduirii burgheze.

Artistul emerit Al. Critico a interpretat pe Fedea Protasov excelent, cu multă tensiune dramatică, cu o minunată plastică a mișcării, a gesturilor și a expresiei. Al. Critico ne-a redat tot zbuciumul omului cinstit și drept, chinuit de întrebări, strivit de prejudecățile unei morale filistine, pe care n-o acceptă.

Artistul emerit A. Pop Marțian ni-l prezintă pe Viktor Karenin ca pe un conformist în mijlocul societății în care trăiește. Cu mijloace artistice sobre și cu o mare economie de gesturi și expresie, A. Pop Marțian a realizat cu multă măiestrie acest personaj conservator, sec, politicos, corect în felul lui, care în fața asprimei mamei sale și a josniciei judecătorului de instrucție începe să se simtă prost în haina lui de reprezentant al burgheziei.

Ana Dornescu a creat-o pe Liza cu multă sensibilitate artistică, ne-a înfățișat o femeie supusă, cu un orizont îngust — din care pricină nu poate înțelege zbuciumul lui Fedea, și se simte mult mai bine în preajma lui Viktor, mai potrivit cu vederile ei meschine despre viață, despre familie. Totuși, pînă la urmă, e numai aparent fericită. E un rol greu de interpretat — tocmai pentru că pare liniar — dar Ana Dornescu l-a dus pînă la capăt cu succes.

O creație plină de personalitate a realizat talentata actriță Olga Tudorache în rolul Maşei — țiganca cu suflet neîntinat, cu temperament pătimaș, care iubește pînă la sacrificiu.

Nu ne-au mulțumit totuși anumite asperități ale actriței Olga Tudorache în scenele cu Fedea, unde dragostea ei nemărginită pentru el ar fi trebuit să se manifeste mai cald, mai duios, mai înălțător.

În rolul Saşei — Liliana Țicău ne-a înfățișat cu prospețime o fată senină, naivă, care abia păsind în viață nu prinde o seamă de lucruri.

Un merit deosebit al regizorului C. Sîncu este și faptul că s-a preocupat serios de conturarea trăsăturilor personajelor secundare sau episodice.

Lucrînd cu minuțiozitate, perseverență și dăruire, regizorul C. Sîncu a reușit să ne prezinte un spectacol

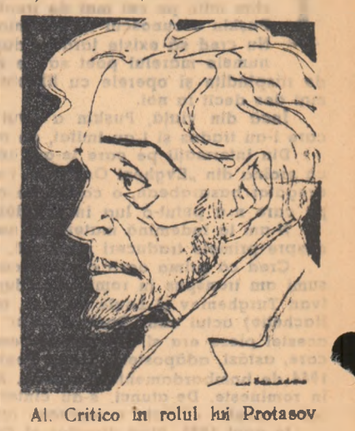

Al. Critico în rolul lui Protasov

unitar, armonios închegat, cu multe scene și mise-en-scene inventive. Un aport remarcabil la rezolvarea concepției regizorale a spectacolului l-au adus pictorii scenografi N. Bragalia și I. Mitrici, care s-au folosit de puține elemente de decor, utilizînd mult perdele și lumină.

Considerăm lăudabilă inițiativa Teatrului Tineretului de a prezenta pe scena lui capodopera marelui Tolstoi, mai ales că de atîția ani nici un teatru din capitală nu a mai programat vreo operă a genialului scriitor.

Sonia Filip

Carnet

Stagiunea muzicală la Moscova

Stagiunea muzicală la Moscova este în plină desfășurare. Numeroasele afișe vestind variate concerte solicită atenția iubitorilor de muzică.

În afara formațiilor simfonice pe care moscoviții le cunosc și le prețuiesc, amatorii de muzică simfonică au avut pînă acum ocazia să urmărească și diverse formații străine ca orchestrele de la Boston, Leipzig, Londra și Praga.

Ca de obicei, orchestrele sovietice execută în afară de muzică clasică și pagini din compozitori moderni. Astfel, în acest an ele vor interpreta aproape toate simfoniile lui Dmitri Șostakovici, precum și Simfonia I-a de Aram Haceaturian, lucrare care n-a fost reluată de foarte multă vreme. Tot în această stagiune vor putea fi auzite — în primă audiție — Simfonia a IV-a de Dmitri Kabalevski, un poem simfonic de Iuri Sfiridov, un balet de Rodion Scedrin. Pe programele concertelor figurează numeroase lucrări ale compozitorilor moderni străini — americani, englezi, români, bulgari brazilieni, polonezi, cehoslovaci, etc

Un viu interes este stîrnit de recitalurile marilor interpreți sovietici — David Oistrah, Leonid Kogan Sveatoslav Richter, Mstislav Rastropovici, Emil Ghilels — precum și de acele ale tinerilor interpreți — violonistul Igor Bezrodnii și Igor Oistrah, pianistul Lev Vlasenko care a obținut anul trecut Premiul I la concursul Liszt Evgheni Malinin, Tatiana Nikolaeva, cîntăreața Galina Vișnevskaia.

Formațiile de muzică de cameră vor da de asemenea concerte la care vor fi executate diverse cvartete, cvintete și sonate.

La toate acestea trebuie adăugate concertele pe care le vor da la Moscova formațiile venite din diferite orașe ale Uniunii Sovietice ca, de pildă, Corul Academic din Leningrad și corul bărbătesc din R.S.S. Estonă care obține în prezent mari succese.

Statui din mase plastice

În Uniunea Sovietică, primele sculpturi din mase plastice au fost executate acum 5 ani, în atelierul de restaurare a monumentelor din Kiev. O parte din aceste sculpturi, opt busturi înfățișînd mecanizatori și colhoznici, au fost expuse la Expoziția agricolă unională din anul 1953. În prezent, meșterii atelierului au organizat o adevărată școală de sculptură în material plastic.

În curînd multe din parcurile, muzeele, stadioanele și instituțiile Uniunii Sovietice vor fi împodobite cu sculpturi din mase plastice.

Nikolai Gribaciov

Nu vreau

Nu vreau să-mi pună viața de toate la-ndemînă,
Nici nemurirea, vremii ce trece să-i țin piept. —
Neporuncind secundei propice să rămînă,
În clipa fericirii eu alte clipe-aștept.

De mă-mpăcam prin veacuri cu clipa cea de față,
Hrănindu-mă pe rupte și-uitînd să mă mai sui,
Aș fi rîgîitoarea șopîrlă pădureață,
Ori lintița dospită în bălțile verzui!

In romînește de IOANICHIE OLTEANU

Oameni din stepă

In ultimele zile ale lunii februarie moscoviții care treceau dimineața prin piețele și străzile din jurul Kremlinului au fost martorii unor scene de neuitat. Îmbrăcați în zdravene cojoace și căciuli cu urechi, îmbujorați de gerul matinal, mii de tineri și tinere se sărutau și se îmbrățișau într-un entuziasm unanim, într-un tumult de risete și bucurie.

În fața porților Spasski se puteau auzi dialoguri neobișnuite:

— Noroc! De unde vii?..

— Din Kazahstan!

— Dar tu?

— Oho! Tocmai din Sibeția, din Altai.

Se împliniseră exact trei ani de cînd în marea sală Gheorghievski din Kremlin mulți dintre tinerii reuniți acum răspundeau cu înflăcărare chemării Partidului Comunist și a guvernului sovietic de a porni marea bătălie a desțelenirii pămînturilor. Aproape patru sute de mii de tineri patrioți, muncitori și muncitoare, studenți și funcționari, elevi și ostași demobilizați, au plecat atunci cu sute de trenuri spre Kazahstan și Siberia, în Ural și-n regiunile Volgăi pentru a realiza o faptă unică prin proporțiile și semnificațiile ei, pentru a cuceri noi și noi întinderi de pămînt necesare agriculturii sovietice.

Iată-i acum pe cei mai buni dintre ei, majoritatea stabiliți definitiv pe pămînturile trezite la o viață nouă, în marea adunare a „cuceritorilor de ogoare desțelenite", cum îl numește întreaga presă și poporul sovietic mîndru de faptele lor.

★

Calde, răscolitoare amintiri din primele zile ale marii campanii a păstrat în sufletul său tineretul din sovhozul „Dzerjinski" din regiunea Kazahstanului de Nord.

În viforoasa iarnă a lui 1954, cînd au sosit aici primele grupuri de tineri, întregul inventar al sovhozului se reducea... la un cort minuscul în care își începuse activitatea „statul major" al regiunii ce urma să fie desțelenită. În jurul cortului — cît vedeai cu ochii — pustiu secular, mlaștini pline de plaurul zgîlțîit de vînturi năpraznice.

Dar tinerii veniți aici din Moscova și Leningrad, din Ucraina și Kuban, nu s-au lăsat copleșiți de scepticism. În numai cîteva zile, zeci de corturi și barăci au răsărit ca din pămînt. Pe unde de ani de zile nu mai călcase picior de om, au început să apară mai întîi primele poteci, apoi proiectul primei străzi.

În doi ani, sovhozul „Dzerjinski" a reușit să învingă „sălbăticia" care speriase pe primii veniți.

★

Și comsomolista Zina Kozinet a înscris o pagină proprie în letopisețul desțelenirii de noi ogoare. În tinărul sovhoz „Stepnoi", regiunea Kokcetav, unde veniseră să lucreze, tinerii erau tare nemulțumiți de arta culinară a bucătarului lor, Nikolai Jurba. Acesta de altfel, nu era cu nimic vinovat, fiindcă se calificase în strungărie.

Cînd Zina sosi în sovhoz și fu întrebată unde ar dori să muncească, răspunse simplu: oriunde! Și au „numit-o" bucătăreasă.

Dar sufletul Zinei năzuia spre orizonturi mult mai largi. Dorea să devină mecanic, combiner — orice, dar în domeniul mecanizării. Din păcate, multe luni de zile, din lipsă de „cadre calificate" pentru arta poloniculuí, dorința Zinei n-a putut fi satisfăcută.

A răbdat Zina cît a răbdat, dar într-o zi le-a plătit-o. Sovhozul avea doi trăpași de rasă: Artist și Pegas. Într-o bună zi Pegas, împins parcă de un demon interior, n-a mai voit să se supună nici unui călăreț. Degeaba l-au încercat și Andrei Saprikin și Mitea Bașutkin. În cîteva clipe au fost trîntiți la pămînt. Atunci, din mijlocul mulțimii care asista neputincioasă la încercările de îmblînzire a lui Pegas s-a desprins o fetișcană îmbrăcată băiețește. Peste puțină vreme ea gonea ca o nălucă pe nărăvașul roib, stăpînit de o mînă fermă.

Gestul Zinei i-a entuziasmat pe toți tinerii, care au hotărît că fata va putea conduce și roibii de oțel ai tractoarelor. Și după cîteva luni, Zina s-a avîntat și ea în largul stepei, la volanul unui tractor alături de sute și sute de tineri luptători pe frontul desțelenirii de noi ogoare...

★

În sala de la Kremlin, poate și-a reamintit și Alexei Kaciaev, un tînăr de 15 ani, de unele momente din biografia lui.

Alexei Kaciaev n-a fost trimis nici de comsomol și nici de vreo altă organizație departe de orașul lui, în sovhozul „Vostocinii" din raionul Adamovsk.

Băiatul a fost adus la desțelenire de către părinți. Gheorghi Ivanovici, tatăl său, era combiner fruntaș și la sosire primise pe dată o „mașină" colorată în albastru, o adevărată „corabie a stepei".

— Degeaba o tot visezi — i-a spus într-o zi lui Alexei prietenul său de joacă, Petea Makeevski. Chiar de ți-ai pune catalige nu te vor lăsa s-o conduci.

Dar copiii tot au găsit o ieșire. La clubul sovhozului se țineau în fiecare seară cursuri pentru mecanici. Lioșa și Petka, pitiți în fundul sălii, au început să noteze cu înfrigurare tot ce auzeau. Și în scurt timp învățară „măruntaiele" combinei mai bine ca mulți dintre „vîrstnici".

Pe Alioșa l-a mai ajutat însă și tatăl său, care, auzind de isprăvile lui, l-a urcat într-o zi pe „bordul" mașinii și i-a spus scurt: „Dă-i drumul!" Alioșa abia împlinise 15 ani. Peste cîteva luni tinerii de la „Vostocinii" l-au văzut pe fiul de combiner conducînd mîndru combina sa, alături de cea a tatălui său.

Amintiri de neuitat, crîmpeie dintr-o mare bătălie.

Mulți dintre tinerii participanți la adunarea de la Kremlin își dau abia acum seama de proporțiile, de însemnătatea muncii pe care au înfăptuit-o în cei trei ani.

M. Cosma

A.R.L.U.S.

In satele Sibiului

Șelimbărul își așterne clădirile solide, cu porți mari de lemn, în depresiunea străjuită de culmile munților Făgăraș. Locuitorii săi, români și sași, și-au cîștigat de-a lungul anilor faima bine meritată de buni gospodari, pricepuți atît în cultivarea cerealelor cît și în oierit — îndeletnicire cu vechi tradiții prin aceste locuri.

Și aici, ca în oricare alt colț al țării, marile prefaceri din ultimii ani au imprimat un nou curs vieții satului.

În ultimii ani, în jurul căminului și-a concentrat activitatea un grup de oameni entuziaști, din rîndul intelectualității comunei. De la sarcina lichidării analfabetismului și a combaterii superstițiilor, pe care aceștia și-au propus-o la început, cu trecerea anilor, munca lor s-a îmbogățit necontenit. Așa, au luat ființă corul căminului, echipele de dansuri românești și germane, formația de teatru. Apoi, în lunile de iarnă, a început să funcționeze la cămin cercul agro-zootehnic, iar pe lîngă gospodăria colectivă, tov. Marin Dobre ajutat de un colectiv de învățători, a amenajat o casă-laborator pentru efectuarea de analize și experiențe necesare îmbunătățirii diferitelor culturi.

Profesorul Ion Roșca și ceilalți membri ai comisiei A.R.L.U.S. din Șelimbăr s-au numărat în acest răstimp printre cei mai activi propagatori ai experienței colhoznice și ai procedeelor agrotehnicii sovietice.

Ei s-au străduit să dezvolte în deosebi tineretului, gustul pentru comorile literaturii clasice ruse și sovietice, făcîndu-l să îndrăgească eroii operelor lui N. Ostrovski, Mihail Șolohov, A. Fadeev ș.a. Tot prin comisia A.R.L.U.S. intelectualitatea din Șelimbăr a făcut de curînd cunoștință cu inițiativa intelectualilor sovietici din satul Murighino care au reușit să dezvolte o bogată activitate culturală prin înfăptuirea unei conlucrări strînse între cadrele didactice, medicii, inginerii agronomi și tehnicienii agricoli din comună. Necesitatea unei asemenea colaborări se făcea simțită și în comuna Șelimbăr.

Cu ocazia unei adunări a intelectualilor din comună au fost discutate posibilitățile adoptării experienței din Murighino. În această adunare s-au stabilit formele prin care avea să se concretizeze colaborarea diferitelor categorii de intelectuali, hotărîndu-se ca, în scopul îmbogățirii vieții culturale a satului, să se asigure un program zilnic la căminul cultural.

Sprijinirea operei de transformare socialistă a agriculturii și a sporirii producției agricole formează unul dintre principalele obiective ale inițiativei intelectualilor din Șelimbăr. Pentru aceasta el au intensificat munca de popularizare a rezultatelor dobîndite de către colectiviști, organizînd întîlniri ale acestora cu țăranii cu gospodărie individuală. Deosebit de convingător s-a dovedit și panoul comparativ expus în fața căminului cultural, în care, sub titlul „Cine-i mai cîștigat", sînt puse alături cîștigurile realizate de colectivistul Gh. Mihu și de țăranul individual Dumitru Dragomir.

Prin activitatea depusă în sprijinul transformării socialiste a agriculturii intelectualii din Șelimbăr au contribuit la sporirea numărului membrilor gospodăriei.

În scopul ridicării nivelului de cunoștințe agrotehnice al țărănimii, în fiecare miercuri la căminul cultural au loc lecțiile cercului agro-zootehnic. Lecțiile expuse de tehnicianul agricol Maria Iacob sînt întotdeauna însoțite de exemplificări și proiecții de diafilme și de obicei, sînt urmate de discuții aprinse, care se prelungesc pînă noaptea tîrziu.

Seară de seară se desfășoară la căminul cultural un program cuprinzător și interesant. Ziua de vineri a fost rezervată conferințelor cu caracter științific. Tov. prof. Cornelia Cristache, care răspunde de alcătuirea programelor din acest domeniu a organizat pînă acum expuneri cu privire la forma și structura pămîntului, erupțiile vulcanice, unele fenomene cerești etc. Profesorului Ion Stoica i-a revenit sarcina de a prezenta, în fiecare marți seara, o cronică a evenimentelor politice internaționale.

În comuna Șelimbăr au luat ființă și șase cercuri de citit. Membrii cercurilor, femei și bărbați de toate vîrstele, adunați la tradiționalele clăci din lunile de iarnă, citesc și discută diferite broșuri agricole editate de Ministerul Agriculturii și de Consiliul General A.R.L.U.S.

Activitatea intelectualilor din Șelimbăr a trezit un puternic ecou și în celelalte sate ale raionului Sibiu. Chemării la întrecere lansate de intelectualitatea acestei comune i-au răspuns curînd intelectualii din Tălmaci și din Ocna Sibiului, din Avrig și Vurpăr, din Slimnic, Rășinari și din multe alte comune.

În fiecare din aceste comune se desfășoară acum programe zilnice la căminul cultural. Aceste programe îmbracă forme diferite potrivit specificului local.

Interesul cu care inițiativa intelectualilor din Murighino a fost îmbrățișată de către intelectualii raionului Sibiu, rezultatele deosebite marcate în îmbogățirea vieții culturale a satelor, impun organizațiilor A.R.L.U.S. din regiunea Stalin de a contribui, alături de secțiile culturale și de învățămînt ale sfaturilor populare raionale la răspîndirea acestei importante inițiative.

M. Cosmetatos

În marile uzine sovietice vechea gardă de muncitori își pregătește schimbul de mîine. Iată-i pe strungarul N. Zațepin, inițiindu-și ucenicul în tainele tăierii rapide a metalelor.

UN MINUT IN ANUL 1960

Ne-am obișnuit cu toții să credem că cifrele anchilozează imaginația și că statisticienii și contabilii sînt oameni complet lipsiți de fantezie. S-ar putea să fie și așa, dar uneori se pare că sîntem nedrepți cu acești oameni ai cifrelor. Matematicianul gîndește în formule. Pentru statistician o coloană de cifre, oricît de scurtă, poate să fie plină de un sens atît de profund, încît privind-o, el simte aceeași emoție pe care o trăim noi ascultînd o povestire pasionantă. Dar, oricum, faptele rămîn fapte, și la întrebarea: ce succese s-au obținut anul trecut și care sînt realizările înregistrate în cei treizeci de ani de industrializare a țării, statisticienii se vor năpusti asupra noastră cu mii de tabele pe care noi, ziariștii, avem datoria să le facem cunoscute într-alt chip cititorilor — să le interpretăm.

Dar nici de cifre nu ne putem lipsi. De aceea, am fost nevoit să-mi fac timp pentru studierea unor culegeri statistice. Instalîndu-mă comod pe puntea unui vapor de tip nou, adaptat pentru navigația pe fluvii — transformate de barajele hidrocentralelor într-un lanț de mări artificiale, pe care se iscă adevărate furtuni — am putut să meditez liniștit, să ascult discuțiile călătorilor și să studiez în tihnă culegerile statistice.

Una din aceste cărți purta titlul: „Economia națională a U.R.S.S." — îndreptar statistic editat în 1956, primul an al celui de al șaselea cincinal. În această culegere se dau cam 15.000 de cifre, comentate prin observații scurte, de cîte o pagină. Majoritatea lor pot fi luate drept adevărate „formule literare", care nu schimbă însă stilul sobru al culegerii. Printre ele, existau observații de o sobrietate clasică, chiar rigidă, și, trebuie s-o spun, cam plictisitoare. Așa că puțin mi se părea la început. Continuind să răsfoiesc cartea, parcurgeam aceste observații absolut corecte ca stil cancelăresc, și începusem să cred că la Direcția Centrală de Statistică lucrează automate de o construcție desăvîrșită, care aleg pentru fiecare cifră comentariul corespunzător. „Statisticienii sînt într-adevăr oameni lipsiți de suflet, uscați. Un om care are cît de cît, fantezie, nu poate să devină statistician" — cugetam eu, cînd, deodată, privirea îmi căzu pe o observație din pagina 71.

„În anul 1955, în U.R.S.S. se producea la fiecare patru zile o cantitate de energie egală cu aceea produsă în întreg anul 1913 în Rusia prerevoluționară"

Începui să răsfoiesc cu înfrigurare cartea și, la pagina 50, am descoperit încă o frază „vie".

„În anul 1960, la fiecare nouă zile se va obține o producție industrială egală cu aceea produsă în Rusia prerevoluționară în decursul întregului an 1913".

Deși în toată culegerea am descoperit doar două fraze de acest fel, am înțeles totuși că la Direcția Centrală de Statistică lucrează și oameni cu imaginație creatoare. Mai departe am început să dezvolt singur ideea autorilor culegerii. În nouă zile vom produce atît cît s-a produs în tot anul 1913. În nouă zile... Iar într-o zi, sau într-o oră, sau, și mai bine într-un minut? Ce înseamnă un minut în anul 1960? Într-un minut putem număra pînă la 100, într-un minut inima bate de 70—80 de ori, iar un avion cu reacție parcurge vreo 20 de kilometri. Ce se înfăptuiește în U.R.S.S., într-un minut? Și atunci mi-a venit ideea să scriu o povestire intitulată „Un minut în anul 1960". Iată schema acestei povestiri.

„23 septembrie 1960. Secundarul ceasornicului meu descrie un cerc complet. S-a scurs un minut... În acest crîmpei de timp, în minele sovietice se extrag peste 1.100 de tone de huilă, — 22 de vagoane de mare tonaj; se umplu cu petrol cinci cisterne de cîte 50 de tone. În fiecare minut furnalele topesc 100 de tone de fontă — alte două vagoane de mare tonaj. Să mai adăugăm două vagoane de laminate și aproape trei vagoane pline cu lingouri de oțel.

Iată și primele concluzii: într-un minut, în anul 1960 U.R.S.S. va obține o cantitate de cărbune, petrol, fontă, oțel și laminate pentru transportarea cărora ar fi nevoie de un tren format din 32 de vagoane mari. Într-un singur minut!

Tot în răstimpul a 60 de secunde, producția industriei forestiere este de 10 vagoane. Iar pentru încărcarea cimentului produs într-un minut ar fi nevoie de două vagoane.

Mai departe, am început să raționez în felul următor: metalele feroase, combustibilul, materialele de construcție, lemnul pentru industrie și cerealele produse într-un minut ar umple un tren de aproximativ cincizeci de vagoane care s-ar întinde pe o lungime de un kilometru. Înseamnă că producția obținută în întreaga țară în zece ore ar începea într-un tren lung de 600 de kilometri — de la Moscova la Leningrad. Sînt de ajuns două zile de producție pentru ca șirul vagoanelor să străbată Uniunea Sovietică de la nord la sud... Toate acestea numai în cazul cînd trenul nu ar încărca și prefabricate din beton armat, cărămizi, cartofi și multe alte produse a căror producție se măsoară anual tot în zeci și sute de milioane de tone, sau zeci de milioane de bucăți.

De la tone am trecut la bucăți și metri.

În fiecare minut, de pe banda rulantă a uzinelor de automobile coboară o mașină și, în plus, la fiecare patru minute se mai adaugă încă un automobil. Într-un minut se produc opt biciclete. Imaginați-vă că, în fiecare minut, opt oameni ar ieși pe poarta uzinei și ar porni în goană pe șosea...

Și iată acum producția realizată într-un minut de industria sovietică a bumbacului: aproape 14 kilometri. Calculul e simplu. În 1960 textiliștii produc 7.270 de milioane de metri de țesături de bumbac. Impart această cifră astronomică la numărul minutelor din anul 1960 — într-un an bisect acest număr este 527.040 — și obțin aproape 14.000.

...Apoi îmi imaginez o imensă sală unde în fiecare minut 862 de oameni încaltă ghete noi: într-un an se vînd 455 de milioane de perechi de încălțăminte...

Prin ușile largi ale magazinului universal ies în fiecare minut 63 de oameni care pot să-mi spună ora exactă — fiecare și-a cumpărat un ceasornic nou din producția ultimului minut. Pentru ceilalți cumpărători ar trebui făcută altă socoteală. Presupunînd că fiecare om cumpără cîte un kilogram de carne, trebuie să prevedem că în fiecare minut prin magazin se perindă o armată de 7.500 de cumpărători. În același timp, peste 12.000 de oameni pleacă din magazin cu o pungă de zahăr de un kilogram.

Am început să mă cam încurc în socoteli... Că doar, nici un magazin nu ar putea deservi într-un minut un număr atît de mare de cumpărători și, pe lîngă aceștia, încă cîteva mii de oameni care să plece cu cîte un litru de lapte, 10.000 de oameni încărcați cu cîte 10-12 cutii de conserve și o mare mulțime de cumpărători la raioanele tricotaje, aparate de radio, țesături de mătase și alte felurite mărfuri de consum popular.

Se vede că și un minut este o unitate de sură prea mare, iar pentru a ne putea im producția într-o unitate de timp trebuie cem de la minute la secunde. Dar și atur constata că sutele de tone de producți trială și sutele de cumpărători dintr-o mărfurile vîndute în acest răstimp atît de nat întrec cu mult posibilitățile de com chiar apelînd la fantezie.

...Sirena puternică a motonavei îmi întrer aici firul meditărilor. Ne apropiam de chei. strînsei cărțile, nerăbdător să pornesc la vizitare bătrînului oraș Uglici, ale cărui biserici înălțau cu cîțiva ani în urmă deasupra abrupt al Volgăi. Acum valurile Mării Go pînă aproape de porțile lor.

L. Ji

PE CHEI

(urmare din pag. 1-a)

smoală. Se lăsase un frig pătrunzător. Îmi ridicai gulerul pardesiului. Nastasia Filippovna, al cărei contur abia îl zăream, își acoperise capul cu gluga mantalei spre a se apăra de șfichiul sărat al vîntului care aducea picături de apă marină.

— Nu știu dacă mai hohotești, nu-ți zăresc fața Nastasia Filippovna, dar crede-mă că în cuvintele mele se oglindește nu un adevăr cunoscut după ureche, lăutărește, de la alții ci un adevăr văzut de mine cu ochii mei. Am cunoscut, în anii recenți ai călătoriilor mele prin țara dumitale, zeci de femei de toate vîrstele și de toate meseriile. Nu aș putea spune că toate femeile cu care am stat de vorbă în țara dumitale trăiesc azi într-o strălucită beatitudine lipsite complet de griji, necazuri. Războiul — și a fost crunt măcelul de care dumneata n-ai cum să știi — a secerat multe vieți bărbătești în floarea puterilor, lăsînd pînă azi, în inimi de soții, mame, surori, fiice, multime de răni necicatrizate. De-a-ntregul. Dar esențialul e în altceva: s-au creat acele condiții în care demnitatea femeii s-a transformat dintr-un vis iluzoriu dintr-un țel individual, într-o gigantică realitate colectivă în care nici un Totki sau Rogojin n-ar putea umili nepedepsit această demnitate, în care energiile femeii nu-și mai găsesc unicul sens de cheltuire în ură, dispreț și răzbunare, ci în mii și mii de forme și aspecte constructive, făuritoare de valori. Și toate acestea, fără ca femeia să-și piardă feminitatea... N-aș vrea să te plictisesc cu teorii ci aș prefera să-ți istorisesc ceva din domeniul concretului, scurta poveste a unei vieți care te va lămuri mai bine decît zeci de generalități.

Considerai un gest ușor, inefabil al năluci drept aprobare și continuai:

— Daria Zaharovna, femeia despre care vreau să-ți povestesc, s-a născut la cumpăna a două lumi. Cînd a venit furtuna revoluționară avea vreo șaisprezece ani. Viața și oamenii vremii aceleia și-au bătut îndestul joc de ea. Lucrurile s au petrecut aproape ca-n istoria dumitale. Rămasă orfană de mică, a fost crescută în casa unui om înstărit din satul ei de lîngă Riazan, nu un moșier ca Totki, ci un chiabur, fost arendaș, pe numele lui, Kolobov, care a necinstit-o de copilă. Dacă n-ar fi fost revoluția lucrurile poate și-ar fi urmat cursul „normal". Kolobov ar fi aruncat-o pe Daria în uliță iar ea ori s-ar fi răzbunat pe toți bărbații întîlniți în cale, ca dumneata, ori ar fi ucis pe careva dintre ei ca Maslova, ori... dar mai știi? Fapt este însă că a venit revoluția și Kolobov, avînd nevoie de un paravan care să-i aconere anumite mașinații necurate, a socotit că mai profitabil pentru el este să se însoare cu Daria, arătînd în felul acesta cît de profund democrat este el, dacă ia de nevastă o orfană săracă lipită pămîntului. Daria a simțit însă un ghimpe în inimă în ziua cînd a aflat de hotărîrea lui Kolobov. Nu simțea în sufletul ei un dezgust mai mic față de cel care-l pîngărise curățenia feciorelnică decît ai simțit dumneata față de Afanasii Totki. Și totuși ce altceva mai bun putea aștepta? S a măritat cu Kolobov. Numai că între timp se întîmplase ceva pe lume. Satul fierbea. Kolobov era urît de toți și, printre altele, oamenii nu puteau să-i ierte nici faptul că a înjugat-o la carul lui pe frumoasa orfană Daria. Nici Daria nu se putea însă împăca cu viața în casa lui Kolobov. Încetul cu încetul, ajutată de femei inimoase din sat, comuniste (știu că mă privești straniu, deoarece pe vremea dumitale cuvîntul acesta avea o rezonanță tainică!) Daria a priceput întreaga mîrșăvie a afacerilor pe care le învîrtea Kolobov și s-a hotărît să-l părăsească, demascîndu-l totodată în fața întregului sat. Știi poate mai bine cît de greu și-a rupt această hotărîre din suflet.

Căutai să ghicesc în beznă chipul tăcutei mele interlocutoare, să disting măcar o tresărire pe fața ei mîndră și frumoasă. Dar noaptea era prea deasă și prea întunecată...

— Ai să mă întrebi, desigur, unde am întîlnit-o pe Daria Zaharovna. Îți voi răspunde: la un institut de medicină dintr-un oraș de pe Volga. Este azi doctor în științe medicale, șefa catedrei de biochimie, unul din cei mai apreciați oameni de știință din domeniul ei de activitate. Cum a ajuns aici? Pentru femeile de azi din țara dumitale este un drum firesc. După ce Daria și-a părăsit „protectorul", a fost ajutată de oamenii din sat să capete o muncă la biblioteca din centrul raional. Aici i s-au creat posibilități să învețe, să-și termine școala medie serală. Între timp a intrat soră de caritate la spitalul regional. Aici a îndrăgit meseria de tămăduitor al durerilor trupului omenesc. A urmat fără frecvență facultatea de medicină. Aici a fost remarcată pentru excepționalele ei însușiri în munca științifică. La sfîrșitul studiilor a fost adusă asistentă la catedra de biochimie. Și astăzi... A, dar am uitat un amănunt... Daria și-a găsit și fericirea sufletească... În anii studenției s-a îndrăgostit de un coleg de facultate, un om cu o viață zbuciumată, fost marinar. Azi soțul ei e medicul-șef al unei mari policlinici din oraș... Au doi băieți, unul de 15, celălalt de 10 ani...

Tăcui. Tăcerea nu mi se mai părea atît de grea și apăsătoare. De altfel, învolburarea mării și rafalele de vînt spărgeau adesea tăcerea. Așteptam vreo lumină care să-mi dezvăluie privirilor chipul Nastasiei Filippovna, să văd dacă-i mai păstrată pe față ridurile acela de izbuc mut.

Lucirea palidă a farului despică dintr-odată noaptea. Mă frecai tulburat la ochi. Lîngă mine nu era nici o Nastasie Filippovna Năluca se topise.

În schimb, lîngă trunchiul alb al meșteacănului, îndrăgostiții continuau să se îmbrățișeze. Ei, da, erau reali.

Victor Birlădeanu

Lauda pîinii

(urmare din pag. 1-a)

uriașe, fiecare cu 3 guri. Aci l-am regăsit pe muncitorul înarmat cu incomensurabila lopată, care curînd va ceda locul instrumentului mecanic de băgat pîinea crudă în cuptor.

S-au copt. Și iată-le evacuate de lopată, și iată-le încălecînd iarăși banda rulantă, albe, negre, alergînd spre sectorul expediției.

Dacă spațiul revistei n-ar fi dramuit, v-aș plimba și prin celelalte secții, la patiserie, desigur, unde fete în halate albe supraveghează buna funcționare a mașinilor care toarnă în forme aluatul, stanțează, coc, în minimum de timp. M-a impresionat curățenia sălilor, condițiile higienice în care decurge minuirea materialului alimentar. Ba, ca să le desăvîrșească, inginerul Negoescu a introdus o inovație. Pîinea nu mai e depozitată în dulapuri mobile, ca pînă acum, pentru a fi transportată afară, la autodubă, cu mîna. Adusă pe banda rulantă ea se așează în sute de lădițe și de asemenea din lădițe vor fi debitate la magazinele de desfacere, reducîndu-se la minimum contactul cu mîinile încărcătorilor, a personalului de la serviciul transporturilor și a... clienților pasionați de pipăire.

Am lăsat la urmă silozurile. Pentru ele mă deplasasem. Pentru vizunea uriașului rezervor de făină cuprinsă în cele 24 de compartimente, cu o capacitate de 19 vagoane fiecare. La drept vorbind, aceste silozuri mi-au inspirat imaginea pîinii ce răsare cu soarele în fiecare fapt al dimineții. Ele o condiționează, îi asigură ivirea.

— Cum stăm, tovarășe Rohrlich?

— Normal, îmi răspunde șeful silozurilor. Grîul sovietic a restabilit o denivelare determinată de o oarecare deficiență a anului nostru agricol.

— Știu că a și sosit o primă tranșă din cantitatea de 450.000 tone contractate ca ajutor frățesc. Mi-ar face o nespusă plăcere să văd grîul sovietic. Care este?

— E sub ochii dumitale. Te pricepi să deosebești, calitativ, un bob de grîu de un altul?

— Hm, nu prea

— Ai să-l recunoști. Hai să încercăm. La o mînă de grîu sovietic și una de grîu de-al nostru. Așa. Ce observi?

— Parcă grîul sovietic e mai robust și mai pur.

— Ai ochi bun. Desi, acest lucru nu-i greu de distins, impuritățile lipsind aproape din grîul sovietic. Condițiile în care se cultivă în U.R.S.S îi asigură această calitate. Al nostru conține 7-10 la sută impurități. Observă: asta-i neghină, asta măzăriche, asta secară. Cel sovietic parcă-i fărîmițe de aur curat.

— E vreo deosebire și sub raport nutritiv?

— Mare. Procentul de gluten — principiul esențial al gramineei — e de 40% față de 20-26 la sută la grîul nostru.

— Îl utilizați separat, grîul sovietic?

— Nu. Îl amestecăm cu al nostru; jumătate-jumătate.

— Realizez în ce măsură produsele dumneavoastră sporesc în calități nutritive, prin această combinație a materiei de bază. Dar, vezi dumneata, mai e ceva care mă emoționează. Știi ce?

— Parcă intuiesc...

— Mă emoționează această înfrățire între cele două roade ale pămînturilor prietene. O transfuzie de voinicie spontană, generoasă.

— Și neprecupețită, nu cum făceau alții, de peste ocean, cînd eram la ananghie — completează tovarășul Rohrlich.

Vroiam să știu, din curiozitatea profesională a ziaristului — regiunea unde a fost cultivat grîul acesta. Căror colhoznici anume, le datorăm mulțumirea noastră? Tovarășii de la fabrică nu m-au lămurit. Transportul a sosit în vagoane, cu acea discreție ce dă gingășie obiectului oferit, asemănător cu buchetul de trandafiri anonim.

— Nu vine în saci, care să poarte vreo inscripție, parcă aș scuza inginerul Negoescu. Nu pot spune dacă e din Ucraina, sau din Crimeea, sau din Urali. E din U.R.S.S., adăugă cu un gest larg al brațului.

Priveam munții de grăunțe din cuprinsul imensului siloz și în minte îmi veni, printr-o asociație de sentimente, un lucru observat cu puține minute înainte, în una din secțiile brutăriei, aceea a chiflelor. Muncitorul punea aluatul în mici forme rotunde, cu repeziciune și iscusință. Și pe măsură ce turna aluatul lăsa printr-o ușoară apăsare, amprenta mîinii pe suprafața cocăi. Acele crestături ce ornează „kaizerele", gustoase niciodată n-aș fi bănuit că reproduc degetele brutarului, că sînt ca o emblemă a muncii sale generoase și anonime.

Și iată de ce, mi s-a părut că discern o inimă imprimată pe muntele de grîu. Inima generoasă a marelui popor sovietic.

F. Brunea-Fox

VEAC NOU ... 3 ... artie 1957

săptămîna

Chirurgia inimii ...științifică

Multora dintre cititorii acestor rînduri le este cunoscut desigur faptul că, de cîțiva ani încoace, se întreprind operații pe inimă și nu numai pe suprafața ei, dar chiar și în interior. Pînă nu de mult, astfel de operații păreau o problemă rezolvabilă într-un viitor destul de îndepărtat. Acum 37 de ani, în 1920, cu prilejul lecției de deschidere a cursului meu la facultatea de medicină din Iași, am vorbit despre chirurgia inimii, care pe atunci nu cunoștea decît intervențiile în caz de accidente și de plăgi, ca despre o posibilitate a viitorului, adăugînd că nimeni nu poate afirma că mîine anumite leziuni valvulare cronice și definitive nu ar putea apela la terapeutica chirurgicală.

Realizările din ultimii ani ale medicinii și în special ale medicinii sovietice au confirmat pe deplin justețea acestei previziuni.

Au fost necesari mulți ani de experiențe pînă cînd problema a putut fi rezolvată, pînă cînd cercetările privind nu numai bolile de inimă, dar în general întreg modul ei de funcționare, să ajungă la rezultatele dorite. De mare folos în aceste cercetări au fost experiențele întreprinse spre sfîrșitul veacului trecut de către, pe atunci încă un tînăr fiziolog rus, I. P. Pavlov, care, ocupîndu se de studiul inimii a descris nervii care îi reglementează bătăile făcînd totodată prețioase observații asupra comportării ei după secționarea acestor nervi. Cercetările marelui Pavlov și-au dovedit utilitatea ulterior, cu prilejul încercărilor de reanimare a inimii oprite, accident care poate surveni în timpul operării acestui organ. Primul care a reanimat o inimă oprită a fost chirurgul rus Kullamke. Evenimentul a avut loc în anul 1902. În același an a apărut și lucrarea lui Popalski tratînd despre această problemă, apoi alte cîteva. În anii din urmă, în Uniunea Sovietică, în problema reanimării au lucrat mulți cercetători. Începutul l-a făcut savantul P. A. Andreev care, introducînd în practică „transfuzia intraarterială" a reușit să facă să pătrundă pînă la inima bolnavului sînge oxigenat străin, introdus din afară. Negovski, unul din elevii lui Andreev, a dat un nou impuls reanimării, readucînd la viață mii de oameni chiar după ce toate funcțiile vieții încetaseră și inima nu mai bătea deloc.

Foloase incontestabile a tras chirurgia sovietică a inimii și de pe urma progreselor realizate în ultima vreme de știința anesteziei, ale cărei baze au fost puse acum o sută și mai bine de ani, cînd au fost descoperite substanțele anesteziante — eterul și cloroformul. Injecțiile intravenoase continue cu sînge, denumite și pertuzii, administrate pe toată durata operației, intubațiile în trahee sau anesteziile locale cu novocaină după metoda medicului sovietic acad. Vișnevski, sînt numai cîteva din procedeele anestezice folosite pentru asigurarea reușitei procesului operației.

Pentru a putea realiza intervențiile intracardiace, medicii sovietici au trebuit să pună la punct diagnosticul precis al afecțiunii. Mijloacele mai vechi de diagnostic ca radioscopia, radiografia, sau electrocardiografia, li s-au adăugat altele noi. Astăzi, cu ajutorul unor substanțe așa zise de contrast, care se întrebuințează pentru razele Roentgen, se poate radiografia chiar și interiorul inimii, cursul curentului sangvin etc. Fonocardiogramele, care reproduc bătăile inimii și înregistrează zgomotele suspecte sau sufluriile, constituie un alt mijloc modern de diagnostic folosit de medicina sovietică. De asemenea și cateterismul inimii care constă în introducerea într-o venă a brațului a unei sonde lungi și subțiri, din masă plastică, pînă ajunge în inimă și chiar în plămîn. Metoda dă indicații importante asupra conformației interne a inimii, asupra presiunii din interiorul ei, din artera pulmonară, din vasele capilare care deservesc plămînul, date prețioase pentru concluziile privind indicația operatorie.

Între bolile de inimă dobîndite în cursul vieții și care se tratează chirurgical, cea mai frecventă este stenoza mitrală, îngustarea orificiului dintre atriul și ventriculul stîng. În acest caz operația se execută deschizînd inima și introducînd degetul în atriu, iar de acolo în orificiul atrioventricular stîng, pentru a-l dilata. Procedura operatorie sovietică a depășit această metodă învechită, care nu era lipsită de pericole pentru bolnav.

În 1926, medicul sovietic I. P. Dimitriev a elaborat o nouă metodă de dilatare a orificiului atrioventricular stîng, care nu face necesară deschiderea inimii. În ce constă această metodă? Atriile sînt înzestrate cu un soi de pungulință eșită în afară, denumită urechiușă. Chirurgul împinge cu degetul arătător urechiușa în atriu, urechiușa îmbracă arătătorul ca un deget de mănușă, după care se înaintează cu degetul pînă la orificiul atrioventricular și se trece chiar dincolo de el, pînă în fundul ventriculului stîng, dilatîndu-se și descnizîndu-se astfel orificiul. Uneori, însă, orificiul este sclerozat și infiltrat cu calciu sau deformat și este necesar ca chirurgul să vadă stenoza. Acest lucru este posibil numai prin deschiderea inimii, operație care la rîndul ei necesită oprirea circulației pentru a se înlătura pierderea enormă de sînge. Această pericl ează însă creierul ale cărui funcțiuni cer irigarea continuă cu sînge. Problema a fost rezolvată de un alt medic sovietic, Terebinski, care, în anul 1940, a experimentat pe cîini așa zisa circulație artificială, după metoda Bruihomenko. Metoda constă în devierea sîngelui de la inimă cu un fel de pompă. După ce este oxigenat, sîngele este readus în circuitul vascular și îndreptat spre arterele creierului, pentru ca apoi să fie readus din nou, prin pompă în venele corpului. Aplicată la om, această metodă, combinată cu refrigerația, adică scăderea artificială a temperaturii corpului operatului, care astfel poate suporta mai ușor oprirea inimii și încetarea circulației un timp mai îndelungat în creier, a dat rezultate bune, asigurînd perfecte condiții de securitate pentru toate manevrele necesare operației pe inima deschisă.

Numeroase sînt operațiile pe care medicii sovietici le execută pe inimă și în interiorul inimii. Printre acestea, socot interesant să amintesc de operațiile în cazurile stenozei aortei și arterei pulmonare, afecțiuni din naștere, pricinuite fie de strîmtarea aortei sau arterei pulmonare, fie de comunicații patologice între cavitățile inimii și marile vase, sau între aortă și artera pulmonară. În acest domeniu și-a cîștigat mari merite școala profesorului Bakulev din Moscova, care între anii 1947 și 1953 a rezolvat prin intervenție chirurgicală 30 asemenea cazuri.

Operarea bolilor congenitale de inimă se face și la noi în țară. Primele operații au fost executate în 1949. Au fost operate cu succes cinci cazuri cu canal arterial deschis, în care aorta comunica cu artera pulmonară, înlăturîndu-se astfel perturbațiile în funcționarea inimii. În ervenițiile chirurgilor romîni privind stenoza aortei și stenoza arterei pulmonare au fost de asemenea încununate de succes.

O altă boală congenitală răspîndită este așa zisa tetralogie a lui Fallot sau „boala albastră", denumită astfel din cauza culorii albastre-vinete a pielii bolnavului. Boala este pricinuită între altele de libera comunicație între cele două ventricule.

În Uniunea Sovietică problema a fost rezolvată prin realizarea unei anastomoze, legătură între vena cavă superioară și o ramură a arterei pulmonare. În felul acesta, sîngele din vene este îndreptat direct la plămîni, fără să mai treacă prin inimă, unde se află deficiența.

Un mare pericol la operațiile pe inimă este oboseala inimii, așa zisa fibrilație, fenomen care se manifestă prin bătăi repezi și superficiale — un fel de palpitații — urmate de oprirea inimii. La Congresul internațional de chirurgie din Leipzig am expus un astfel de fenomen, pe care l-am înlăturat prin masaj pe inimă și injecții intraarteriale cu sînge, folosind metoda medicului sovietic Andreev. Această metodă permite menținerea unei circulații e drept foarte slabă, dar suficientă pentru a păstra creierul în funcție. După 63 de minute de luptă cu moartea, am avut imensa satisfacție de a vedea inima reîncepînd să bată singură. Pacientul era salvat, și aceasta era binemeritata noastră răsplată!

Deși tînără, chirurgia inimii a realizat mari progrese. O mare parte din aceste progrese se datoresc științei chirurgicale sovietice, care ocupă un loc de frunte în lupta pentru binele oamenilor.

Acad. prof. dr. Nicolae Hortolomei

Opiniile domnului Kersten...externă

Sînt unii care nu pot trăi fără a răspîndi groaza. Sau fără a încerca s-o răspîndească. Pînă nu de mult, operația renta doar unor romancieri isteți sau unor producători de filme nu tocmai lipsite de abilitate. Dar cum banii nu au miros, răspîndirea groazei a fost luată în antrepriză de o instituție care dispune de capitaluri mai mari, deci și de posibilități mai mari de cîștig. Instituția se numește Departamentul de Stat al S.U.A., iar unul din cei care i-au trasat coordonatele de activitate în această privință a fost congresmanul Kersten.

Mulți trăiesc încă și astăzi cu prejudecata că la început a fost cuvîntul. Eroare! Profundă eroare. La început a fost „legea securității mutuale". Cuvîntul a fost rostit ceva mai apoi de d-l Kersten, care a pus punctul pe i. Remarcabilului bărbat de stat al S.U.A. care după cum se va vedea îndată, ne poartă o grijă înduioșătoare — îi datorăm precizarea menită să exercite asupra noastră o nemărginită putere de atracție: „a spune că teroarea nu ar juca nici un rol în mișcarea de eliberare a Europei răsăritene — ne asigură d-l Kersten — înseamnă a nu fi informat ce anume reprezintă o mișcare de eliberare". Scopul acestei politici — ne asigură tot d-l Kersten — este „de a răspîndi groaza".

Cu ce prilej au fost rostite aceste admirabile cuvinte? Ce taine încă nedeslușite ale politicii S.U.A. ne luminează ele? Păcat că nu-l puteți vedea pe d-l Kersten răspunzînd cu pieptul bombat de mîndrie: E ideea mea! E precizarea făcută de mine cu prilejul votării în Congresul american a sumei de 100 milioane dolari anual, pentru persoane selecționate din U.R.S.S., Polonia, Bulgaria, Rominia și mă rog încă cîteva țări.

Interesant! Foarte interesant! Îl credeam pe d-l Kersten mai modest. Căci a susține că ideea răspîndirii groazei în aceste țări îi aparține exclusiv, ar însemna un adevărat blam pentru colegii d-sale. Totuși, nu putem să nu-i recunoaștem d-lui Kersten curajul de a fi spus cu voce tare ceea ce colegi de-ai domniei sale — dintre care unii foarte sus-puși — ascund în discursuri mieroase, și chiar în înduioșătoare mesaje de Crăciun...

D-l Kersten e astfel mulțumit de sine. Nu-i cereți să vă spună cine-i dă dreptul să-și experimenteze teoriile despre „eliberare" pe teritoriul ... state. Întrebarea i se va părea ... nepoliticoasă. D-l Kersten e ...litate politică americană, o ...orul politic american. Ați ...reodată pe cineva din acest ...licind sincer, deschis, scopul ...mericane în zilele noastre? ...deți dvs. înșivă să trageți ...put; ...pe urma faptelor, n-aveți ...concluzia ...ele vă vor conduce la ... spatele vorbăriei des-pre „eliberare" se ascund nisăiva pofte hrăpărețe, și că ajutorul dat „persoanelor selecționate" nu este decît o formă de amestec grosolan în treburile suverane ale Rominiei, nimeni nu va fi de acord cu dvs. Nici d-l Kersten, nici senatorul Mc Carran (cel care susține că „provocarea de răscoale în regiunile satelite este posibilă") nici d-l Allan Dulles — șeful serviciului de spionaj al S.U.A., nici fratele acestuia, d-l Foster Dulles, șeful Departamentului de Stat al aceleiași țări, nici chiar președintele Eisenhower care, republican pînă în măduva oaselor, pregătește se pare de pe acum — după un obicei pe care și l-a făcut de cîțiva ani încoace — mesajul pe care ni-l va trimite de 10 mai, încercînd încă și încă odată să ne convingă de binefacerile monarhiei...

Firește că pe diferite trepte ale scării ierarhice, limbajul diferă și că președintele S.U.A. nu va fi niciodată atît de explicit ca d-l Kersten. Există în casele mari obiceiul ca slugile să rostească, spre plăcerea stăpînilor, cuvinte pe care aceștia nu le-ar rosti pentru nimic în lume. De aceea nu greșesc cei ce judecă pe stăpîn după slugă...

Acțiunea de răspîndire a groazei și de organizare a teroarei în țări care nu intră în numărătoarea celor 49 de state americane, pare unora — oricît ar fi de curios — o indeletnicire care merită atenție. Ei montează totul în stil mare: școli de spionaj pe teritoriul S.U.A. sau al Germaniei occidentale, zeci de mii de baloane cu manifeste, posturi de radio, avioane, armament. Aflînd de toate astea, te întrebi: la ce bun? Oare se crede în adevăr la Washington că regimurile instaurate în răsăritul Europei cu jertfe grele, pot fi dărîmate de niște petece de hîrtie? Oare se contează ca zidul pe care-l face poporul romîn în jurul guvernului său să fie dărîmat de 2—3 transfugi lansați noaptea din avion lîngă Dunăre? Oare își închipuie cineva că zgomotul sacadat produs la „Europa liberă" va acoperi fîlamentul muncii creatoare de pe cuprinsul țării?

Burghezia americană și-a făcut intrarea în istorie remarcîndu-se prin spiritul ei practic. Ea coboară scara istoriei dedîndu-se la gesturi nesăbuite — cum ar fi cheltuirea a sute de milioane de dolari în vînt.

— Ba, pardon, ar putea sări d-l Kersten, despre care știm acum că e ceva mai sîncer decît colegii săi — banii nu sînt ai burgheziei, ei sînt adunați prin impozite de la milioane de persoane cu venituri modeste: muncitori, funcționari, profesori, mici comercianți...

Dar nu ne așteptăm la o asemenea izbucnire de sinceritate din partea d-lui Kersten. El e prea preocupat de găsirea unor metode de răspîndire a groazei și de organizare a teroarei în Europa răsăriteană...

Pînă la un punct, Kersten și comp. sînt de înțeles. Lor nu le place orînduirea socialistă, ei simt că nu pot opri azi consolidarea acestei orînduiri într-un șir întreg de țări ale lumii, ei știu că nu vor putea opri mîine răspîndirea socialismului pe întreg globul pămîntesc. Vorbind atîta despre groază pe care vor s-o răspîndească în țările socialiste, dau de fapt pe față groaza de care ei înșiși sînt cuprinși. Aceasta îi îndeamnă la gesturi disperate. Nevoiți — pentru a se putea menține — să desființeze la ei acasă pînă și ultimele rămășițe de libertate, se proclamă, nechemați, „eliberatori" ai altor popoare. Rîd colul nu-i impresionează. Oprobiul opiniei publice nu-i mișcă. Ei sînt obsedați de un singur gînd: să dea vremea înapoi, să întoarcă calendarul cu 15 ani, să restabilească conductele ce duceau bogățiile din răsăritul Europei, în marile seifuri ale Apusului, să reînnoade firele care duceau din cabinetele Apusului spre cabinetele ministeriale de la București, Varșovia, Praga, Budapesta... Pentru acest fel de „eliberare" d-l Kersten și comp. sînt gata la orice. Ei știu că cu mijloace obișnuite nimeni nu va putea convinge vreodată pe muncitorul ceh să mai accepte domnia lui Bata, pe țăranul ungur să-și plece capul în fața Esterhazylor, pe petrolistul romîn să se lase exploatat de societatea „anonimă" Romino-Americană... Ei încearcă acum amestecul brutal, direct, doar-doar vor mai obține ceva din raiul pierdut. Dar popoarele din țările de democrație populară nu sînt dispuse să se îngrozească la comandă, nici să asculte îndemnurile la teroare. Exemplul Ungariei vorbește de la sine. În octombrie d-l Kersten mai putea jubila dimineața la cafeaua cu lapte, gîndind că totuși anumite resoarte ale spionajului american nu mănîncă piine degeaba. Dar a venit noiembrie și biletele de avion ale multor foști proprietari din Ungaria, nerăbdători să se întoarcă, au rămas nefolosite. Niciodată beneficiarii „legii securității mutuale" nu vor putea trece acțiunea din Ungaria ca un succes al lor. Dezlănțuită — teroarea și groaza se întorc acum împotriva inițiatorilor lor; unitatea țărilor socialiste s-a dovedit și de data asta mai puternică decît s-au așteptat Kerstenii...

Firește, nimeni nu va fi atît de naiv să creadă că cei în drept vor trage din lecția primită în Ungaria învățămintele care s-ar cere. Respinși, „eliberatorii" vor mai încerca prilejul de a lua „conducerea". Din partea lor nu te poți aștepta la prea multă perspicacitate politică, ci mai curînd la noi dovezi ale felului în care înțeleg „mișcarea de eliberare" la care nu răspunde nimeni la apel. În privința logicii de care sînt capabili, Kerstenii nu depășesc mintea șmecherește-obtuză a flăcăului din anecdotă:

— Îți plac fetele?
— Ihi!
— Dar tu lor?
— Și ele mie!

Toată „groaza" scontată de d-l Kersten se sparge ca un balon și nu rămîne decît un imens hohot de ris!

Radu Țiulescu

Ce poate ascunde o știre ...la zi

Agenția TASS a dezmințit de curînd știrile lansate de o agenție britanică și reluată de cîteva ziare cu privire la existența unei „baze sovietice în Siria. Propaganda țărilor care atacaseră Egiptul nu vorbise pînă acum decît despre ajutoarele pe care Uniunea Sovietică le-ar fi acordat țărilor din Orientul Apropiat. Care era rostul schimbării de argumente?

Problema retragerii trupelor israeliene din sectorul Gaza și din golful Akaba se găsea în suspensie pe ordinea de zi a Adunării generale a O.N.U.-ului. Între guvernul israelian și Departamentul de Stat se duceau tratative asidui cu privire la „garanții", adică la împiedicarea Egiptului de a recupera teritoriile care-i aparțin și care i-au fost răpite de invadatori. Căci „internaționalizarea" înseamnă ocuparea acestor teritorii de către trupele O.N.U.-ului și libertate de acces vaselor tuturor națiunilor în ape pe care guvernul egiptean le consideră, pe drept cuvînt, teritoriale.

Întîmplător, apele acestea „internaționalizate" se află la o foarte mică distanță de „baza aeriană sovietică" pe care agenția amintită a inventat-o. Trebuia deci să se prepare opinia publică occidentală și cercurile Adunării Generale a O.N.U.-ului pe de o parte pentru acordul americano-israelian și, pe de altă parte, pentru prezența flotei americane în golful Akaba. Așa că, dacă în momentul și după dezlănțuirea atacului împotriva Egiptului, propaganda occidentală nu vorbea decît despre sprijinul sovietic acordat statelor arabe, de astă dată era nevoie să se arate că „amenințarea" este mai directă și cere o nouă luare de poziție. Pescuitorii în apă tulbure voiau să se asigure în felul acesta că Adunarea Generală a O.N.U.-ului nu numai că nu va vota sancțiuni împotriva Israelului, dar va aproba și crearea unei noi baze americane, a 951-a, într-o zonă în care interesele petrolifere au devenit precumpănitoare.

Nerușinată din cale afară, această minciună sfruntată n-a rezistat nici măcar unui examen superficial.

Este surprinzător însă că ziarele britanice n-au meditat mai serios înțelesul ei înainte de a o fi difuzat-o. Se știe că ele, într-o nedezmințită unanimitate, au deplîns amar faptul că americanii se grăbesc să umple „vidul" lăsat de pierderea pozițiilor anglo-franceze în Orientul Apropiat. Or, o știre de felul acesteia este mai în măsură ca oricare alta să motiveze orice nouă imixtiune americană într-o zonă în care britanicii au mai păstrat un rest de influență (Irak, Hadramaut, Aden).

Tîrgul de pe „piața comună"

Comentînd rezultatele tratativelor de la Paris ale celor șase puteri europene occidentale, cancelarul Adenauer a declarat că hotărîrile luate constituie „evenimentul cel mai important de după război". Aprecierea aceasta nu este gratuită; ea exprimă speranța cercurilor conducătoare de la Bonn de a vedea economia Germaniei occidentale conducînd așa zisa „piață comună".

Se știe că discuțiile de la Paris ale reprezentanților Franței, Germaniei occidentale, Italiei, Belgiei, Olandei și Luxemburgului s-au purtat în jurul reducerii, pînă la suprimarea totală, a taxelor vamale dintre cele șase țări. De asemenea, un tarif vamal unic în comerțul cu celelalte state, lichidarea discriminărilor comerciale și a subvențiilor de export, nivelarea salariilor, a impozitelor și a obligațiilor de prevederi sociale, ar duce la formarea unei piețe cu o populație de aproape 200.000.000 oameni, în care mărfurile, capitalurile și muncitorii ar circula „în mod liber". În plus această piață comună ar exploata bogățiile continentului african, sub formula benignă a „Euafrici".

Trusturile și diplomația germană au sezisat imediat importanța recuperării pe calea unui „Drang nach Westen" a pozițiilor pierdute în urma războiului din răsărit, posibilitatea refacerii hegemoniei economice pe piețele vest-europene, sudamericane și ale Orientului Apropiat. Germania e mai modern utilată decît partenerele ei, salariile muncitorilor sînt mai mici, cheltuielile pentru prevederi sociale mai reduse. Ea produce mai ieftin, mai mult și poate nu numai concura, dar chiar și elimina treptat pe eventualii concurenți vest-europeni. În plus, fără să posede colonii și să se expună primejdiilor care pîndesc puterile coloniale, ea poate împărtăși cu acestea, nestingherită, avantajele exploatării teritoriilor africane.

În același timp, guvernanții vest-germani își fac socoteala că expansiunea economică spre vest va constitui o etapă premergătoare revenirii la vechile planuri militariste în est.

Ei uită, însă, un lucru elementar și anume că socoteala din tîrg — chiar dacă acesta se numește „piață comună" — poate fi răsturnată de realitățile de acasă. Cum s-a mai întîmplat de altfel, nu demult cu defuncta „comunitate defensivă europeană".

O numire semnificativă

Nimic nu indică mai incontestabil sensul în care se face reorganizarea armatei vest-germane, decît personalitățile puse în fruntea ei. Acum cîteva zile, generalul locotenent Adolf Heusinger a fost numit șeful Departamentului forțelor armate la Ministerul Apărării al Republicii Federale Germane, cu alte cuvinte a fost numit comandantul suprem al armatei vest-germane.

Nu este vorba de un „om nou" nici pentru Pentagon, care pare a fi insistat asupra acestei numiri; nici pentru vechile cadre ale statului major german, unde Heusinger este de-al casei; nici, în sfîrșit, pentru popoarele Europei, care au avut de suferit de pe urma agresiunii germane.

Într-adevăr, Heusinger, împreună cu Guderian și alți generali hitleriști, a fost selectat de comandamentul american pentru redactarea istoriei celui de al doilea război mondial. În această perioadă, a legat prieteni care au susținut numirea lui în calitate de consilier militar al cancelarului Adenauer. Pasul următor a fost înaintarea sa ca șef al secției militare a „departamentului Blank". Cînd acordurile de la Paris, în 1955, au făcut inutilă camuflarea mai departe a remilitarizării Germaniei vestice, Heusinger a devenit șeful secției militare din Ministerul Apărării.

La statul major german Heusinger este cunoscut încă din 1931: el a lucrat doar la secția operativă cu Brauchitsch, Reichenau, Mannstein și Keitel. În această calitate, a colaborat activ la elaborarea planurilor care au dus la invazia Austriei, cotropirea Cehoslovaciei, agresiunea împotriva Poloniei, ocuparea Danemarcii și Norvegiei, îngenunchierea Franței și în sfîrșit atacarea Uniunii Sovietice. Aparatorii săi americani au invocat faptul că nu a condus efectiv operațiile pe fronturile de luptă, ci le-a „gîndit" numai. Dar se știe foarte bine că întregul stat major german a fost condamnat de către Tribunalul de la Nürenberg ca vinovat de dezlănțuirea războiului și de modul barbar în care a fost purtat.

Iată de ce orice nouă promovare a lui Heusinger sau a oricărui alt corifeu din vechea gardă nazistă pune serios pe gînduri opinia publică mondială. Căci nu este vorba cum s-a pretins, numai de „militari care nu și-au făcut decît datoria".

Unde se trage cortina?

După o perioadă de oarecare înflorire, relațiile culturale dintre țările occidentale și U.R.S.S. întîmpină noi dificultăți. Și asta nu pentru că în Uniunea Sovietică s-ar traduce mai puține cărți din literatura clasică și contemporană a Europei și Americii. Nu pentru că filmele și piesele de teatru franceze, engleze, spaniole sau italiene ar fi mai puțin bine primite de spectatorii sovietici, numeroși și înțelegători. Nici, în sfîrșit, pentru că trupele și artiștii străini n-ar fi întîmpinați cu aceeași ospitalitate pe scenele, estradele și sălile de concert din Moscova, Leningrad sau Kiev, fără să li se ia amprentele digitale.

La rîndul său, se știe că baletul sovietic a trezit entuziasm la Londra; că dansurile populare ale lui Igor Moiseev au zguduit sceptic smul caracteristic spectatorilor parizieni.

Dar dacă schimburile culturale între Apus și Răsărit cristalizau cel mai bine spiritul Genevei, reușind într-un timp record să trezească acea atmosferă de înțelegere reciprocă atît de favorabilă diluării tensiunii internaționale, se resimțeau grav acțiunile lui „Betlehem Steel", ale lui „Du Pont" sau ale lui „Standard Oil"; sufereau „Vickers" și „S-te Etienne", „Fiat" sau „Montecatini"; erau direct amenințați „Krupp" și „Thyssen", „Deutsche Bank" și „Bayer A. G.". Așa că au fost chemate în ajutor evenimentele din Ungaria. S-a invocat pretextul „revoltei" opiniei publice occidentale pentru ca să se contramandeze deplasarea baletului „Sadlers Wells" la Moscova, să se renunțe la turneul Moiseev în Statele Unite și să se denunțe contracte încheiate sau tratative în curs pentru numeroase turnee artistice și sportive.

Din partea sovietică s-au depus numeroase insistențe pentru reluarea unor relații care prevesteau numai bine. Dar atitudinea evazivă sau refuzul oficialităților occidentale au arătat că interese mai puternice decît acele ale înțelegerii culturale mai au, pentru moment, cuvîntul. Cît timp vor dicta aceste interese nu se poate ști. Se știe însă precis cine trage cortina, faimoasa „cortină de fier", pe care opinia publică o topise sub arzătoarea dorință de înseninare a orizontului politic internațional, de așezare a relațiilor dintre state pe bazele sănătoase ale colaborării și întrecerii pașnice.

Cronicar

Operetă românească pe scena sovietică ...la Moscova

Duminică 3 februarie. La ora aceasta, peronul gării Kiev din Moscova este foarte animat. În întîmpinarea artiștilor romîni de operetă au venit mulți artiști sovietici, critici de artă și muzicali, oameni de cultură, ziariști, regizori etc. Locomotiva intră în stație. Din vagoane coboară, veseli, artiștii romîni. Strîngeri de mîini, îmbrățișări, saluturi de bun sosit, flori.

Un convoi de autobuse se înșiră spre hotelul „Leningradskaia"...

Ceva mai tîrziu, la o masă în holul hotelului l-am „prins" pe Nicușor Constantinescu, cunoscutul regizor al teatrului și actorul Ion Dacian.

— Vă rog, primele impresii.

— Excelente! — răspund amîndoi deodată. Trenul confortabil, oamenii extrem de prevenitori. Le-am răspuns și noi cum am putut. În tren am improvizat un radiomagazin. Impresii copleșitoare de-a lungul întregului parcurs... La Briansk am salutat orașul-erou, acum refăcut în întregime. Între două trenuri am asistat la un spectacol la teatrul orașului.

Curînd, masa a fost înconjurată de un grup de artiști și întrebările au început să curgă lanț.

Unde este „Bolșoi teatr?", Kremlinul, G.U.M.-ul? Artistul Glodaru se dovedește un sportiv pasionat: Unde este stadionul Lujniki? întreabă el, nerăbdător să asiste la campionatul de hochei pe gheață.

A doua zi am asistat la repetiția generală. La intrarea teatrului „K. S. Stanislavski V. D. Nemirovici-Dancenko" unde a doua zi urma să aibe loc spectacolul, un afiș anunța: „Toate biletele pentru spectacolul Teatrului de operetă din București sînt vîndute".

Pictorul scenograf Nicolae Lebas ne spune:

„Am primit ajutor pentru completarea decorurilor. Scenografii sovietici, începînd cu Vilici Edlin, șeful de producție al teatrului-gazdă, ne-au dat cîteva sugestii care vor spori efectul scenic.

Tot aici aflu că Ion Dacian a debutat în fața publicului sovietic cu două zile înaintea colegilor săi: în seara zilei de 4 martie a cîntat la postul de televiziune din Moscova.

6 martie. Primul spectacol. Teatrul este arhiplin. Cele 1422 de locuri ale sălii sînt neîndestulătoare pentru mulțimea celor dornici să asiste la spectacolul „Lăsați-mă să cînt". În seara aceasta s-au adăugat scaune suplimentare. La balcon oamenii stau chiar și pe trepte.

În sală se află N. A. Mihailov, ministrul Culturii al U.R.S.S., N. S. Patolicev, prim locțiitor al ministrului Afacerilor Externe al U.R.S.S., Mihail Dalea, ambasador al R.P.R. la Moscova, reprezentanți ai corpului diplomatic, reprezentanți ai Ministerului de Externe și ai Ministerului Culturii al U.R.S.S., muzicieni, artiști, oameni de cultură, ziariști.

Gongul a bătut pentru a treia oară. În culise, actorii freamătă de emoție. Vor avea succes?

— Ocen horoșo! Prekrasno! — aud exclamațiile vecinilor mei.

La sfîrșitul spectacolului, V. V. Telikovski, artist al poporului din R.S.F.S.R., mi-a declarat:

— Succesul turneului este asigurat. Aveți un colectiv de actori bine închegat, cu mult simț muzical, vocile lor sînt pure, proaspete.

Mihail Ivanovici Ciulaki, directorul Teatrului Mare din Moscova ne-a spus:

— Opereta „Lăsați-mă să cînt" a plăcut foarte mult. De altfel aceasta o confirmă și ovațiile entuziaste ale publicului. Muzica este scrisă în spiritul celor mai bune tradiții ale genului. Mi-a plăcut mult și jocul actorilor care evoluează pe scenă cu multă siguranță. Spectatorii noștri au fost mișcați de faptul că unele arii sau fragmente au fost cîntate în limba rusă. Și pe această cale țin să-i felicit din toată inima pe prietenii noștri, artiștii romîni.

★

...Lumina rampei a început să se stingă dar sala continuă să răsune de aplauzele entuziaste ale spectatorilor, care răsplătesc din toată inima jocul actorilor romîni.

Gh. Gheorghiță

Un număr periculos...

Desen de Kukrîniksî

„VIAȚA NOUĂ" organ al Consiliului General ARLUS. Apare săptămînal. Redacția și administrația: strada Ion Ghica 5—7, Telefon 30310. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" Piața Scînteii București.
ABONAMENTE: pe 3 luni, 3 lei; pe 6 luni, 6 lei; pe un an, 12 lei. Abonamentele se fac la toate oficiile poștale, prin factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. STAS — 3452 — 52